

UNITÁRIUS ÉLET

Kéthavonta megjelenő folyóirat • 2013. január–február • 67. évfolyam 1. szám

Magyarországi unitárius vezetők beiktatása • Ki volt dicsőbb, ki volt nagyobb?
Mit kíván tőlünk az Isten? • Mi is a vallásszabadság? • Kitartó • Uroboros ősi jelkép
150 éve született Körösfői Kriesch Aladár

KEDVES OLVASÓINK!

Január 26-án, szombaton délel tt, Nagy Ignác utcai templomunkban szép, felemel istentisztelet és ünnepség keretében iktatták be tisztségükbe a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének megválasztott vezetőit. Ezzel az eseménnyel hivatalosan is lezárult az a több évig tartó folyamat, amelynek során a trianoni tragédia, illetve a 20. század diktatúrái által szétszakított erdélyi és magyarországi unitárius egyházrész egyesült. Hosszú tárgyalássorozat végén sikerült megalkotni azt az egységes Alaptörvényt, illetve Szervezeti és Működési Szabályzatot, amit tavaly nyáron a Zsinat és a Főtanács is elfogadott, s ami – a különböző munkaterületekre vonatkozó stratégiákkal együtt – a 2010-es évekre irányt szabhat a Magyar Unitárius Egyház fejlődésének.

Örvendhetünk ennek, de elégedettek nem lehetünk, mert most jön a java. Az Alaptörvény, a stratégia, a szervezeti szabályzat formai keretet, vázát ad az egyházi működésnek, de ezt nekünk, kárpát-medencei unitáriusoknak – lelkészeknek, gondnokoknak, presbitereknek, egyházközösségi híveknek – kell értelmes tartalommal megtöltenünk. És most már nem lehet, nem érdemes történelmi múltunk súlyos nehézségeire vagy kedvezőtlen külső körülményekre hivatkozni. A kettős állampolgárság bevezetésével közjogi megerősítést nyert a nemzet szellemi-lelki újraegyesítésének folyamata; a határok régóta átjárhatók, a földrajzi távolságok legyőzhetők, csak közös célok kellenek és akarát, elszántság a megvalósításban. Ennek lépéseit koherensen mutatta be budapesti ünnepi beszédében Bálint Benczédi Ferenc püspök, amikor így fogalmazott: „Első feladatunk szembenézni önmagunkkal, megvizsgálni, hogy milyen évtizedeket hagytunk magunk mögött (...) Második feladatunk számba venni a jelen problémáit, és megfelelő felkészüléssel és hozzáértéssel ezek megoldásán dolgozni (...) A közelmúlt megvizsgálása, az önvizsgálat után, a jelen feladatainak számbavételével az egyháznak fel kell mutatnia egy pozitív jövő képét.”

Ez utóbbi – a pozitív jövő kép – talán a legfontosabb. Gondoljuk végig, hogy Istenbe vetett töretlen hitünk, valamint tanítómesterünk, Jézus példájának követése mellett milyen „világi” érveket tudnánk felsorakoztatni, ha például egy konfirmált ifjú azt kérdezné: miért érdemes aktív gyülekezeti tagnak lenni, miért ne csak akkor (10-15 év

múlva) jöjjön legközelebb a templomba, ha házasságot köt, vagy ha gyermeke születik? Ahhoz, hogy erre a kérdésre értelmes, elfogadható választ tudjunk adni, jelentős szemléletváltásra van szükség. Ahogyan székkfogaló beszédében – az elmúlt éveket értékelve – Elekes Botond egyházkerületi főgondnok megfogalmazta, „annak ellenére, hogy világnézetünk, hagyományaink és üzeneteink felvilágosultsága és szeretet-töltete igen vonzó a hazai értelmiségi körökben, nem sikerült megszólítanunk a társadalom szélesebb köreit. A médiában való szereplésünk esetleges, kiszámíthatatlan és sekélyes volt (...) Nem vagyunk hittérítő egyház, de ki kell jöjjünk templomainkból, el kell mondjuk, hogy mit gondolunk a világ dolgairól annak szélesebb és szűkebb kontextusában; ki kell fejtjük véleményünket hétköznapijaink történéseiről (például fel kell emeljük szavunkat, ha bárkit sérelem ér amiatt, mert valamilyen kisebbséghez tartozik).”

Az egyházkerületi beiktató ünnepség másik fontos mozzanata az volt számomra, hogy a két nagyobb protestáns testvérfelkezet – a református és az evangélikus – milyen nyitottsággal, szeretettel fordul irányunkba. Huszár Pál (a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnöke), Prók Gergely (a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője) és Fischl Vilmos (evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára) az udvariassági formulákon messze túlmutató nyíltsággal hangsúlyozta: a reformáció lassan fél évezredes üzeneteinek korszerű megfogalmazásában, a protestáns erkölcs és etika következetes képviselésében szükség van az unitáriusokra, és számítanak is rájuk. Nyílt beszéd, bátorító szavak. Érdemes lenne félretenni régi (részben jogos) sérelmeinket, és bekapcsolódnunk a felekezeti párbeszédbe, a protestáns társadalmi-közösségi szerepvállalásba – ahogyan azt baptista, metodista, pünkösdi testvéreink már régóta teszik. Mert nem befelé forduló, csökkenő lélekszámú kuriózum-közösség akarunk lenni, hanem olyan Magyar Unitárius Egyház, amely saját értékrendjével, közösségformáló erejével jelen van a 21. század magyar társadalmában.

Retkes Attila

UNITÁRIUS ÉLET • A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

Megbízott szerkesztő k:
Balácsi László, Gazdag Árpád,
Kászoni József, Retkes Attila

Tördel szerkesztő:
Gazdag Árpád

Szerkesztőség címe:
1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4.
Telefon/fax: 311-2801
unel@unitarius.hu
Index: 25 852

Terjeszti, felelős kiadó:
Magyarországi Unitárius Egyházkerület
HU ISSN 0133-1272

Elfizethető lelkészi hivatalokban
vagy csekken.

Bankszámlaszám:
11713005-20011631
Egyes szám ára: 400 Ft
Évi előfizetési díj: 2400 Ft

Nyomda: Press Time Kft.
1066 Budapest, Lovag u. 15.
Felelős vezető: Schmidt Dániel

Kéziratokat nem várunk meg
és nem küldünk vissza.
A folyóiratban megjelenő írások
nem feltétlenül tükrözik
a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzárta:
2013. április 10.

Máté 20,28: „Mert az emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.”

Lukács 19,10: „Mert az emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.”

*Kedves testvéreim, mélyen tisztelt vendégek!
Ünnepl gyülekezet!*

Ez ünnepélyes alkalommal szeretettel köszöntöm kedves vendégeinket, a testvérfelekezetek képviselőit, a közelről és távolról érkezőket, a híveinket, a gyülekezet minden tagját. Köszönöm, hogy együtt imádkozhatunk és zsolnárt énekelhetünk ebben a hajlékban, Istenünk dicsőségére, együtt fejezve ki hálánkat megtartó jó Atyánknak. Külön öröm számomra, hogy megoszthatjuk egymással gondolatainkat, érzéseinket, abban a hitben, hogy a jószágnak és szeretetnek egy Istene áldását küldi életünkre és munkánkra. A közös imádkozás által Isten adja meg nekünk azt a lelki gazdagságot, hogy gondolataink és érzéseink egymásra találásában, megerősödünk hitünkben, hogy a biztató kézfogás és tekintet egymásra találása által Istenországja igaz építőt tudjunk maradni.

Ez alkalommal két evangéliumi üzenetet kívánok felolvasni. Az első a Mt 20,28: „mert az emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.” A második jézusi tanítás a Lk 19,10 verse: „mert az emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” Ezen bibliai versek alapján szeretném gondolataimat megosztani a gyülekezettel.

Ünnepl gyülekezet, kedves testvéreim! Fontosnak tartom, hogy a Magyar Unitárius Egyház minden tagja, lelkészei és nem lelkészei közösen tartsunk egy helyes helyzetfelmérést. Vizsgáljuk meg az evangélium fényénél közelmúltunkat, vegyük számba a jelenben feltornyosuló feladatainkat, és egy megnyugtató jövőképet alakítsunk ki és képviseljünk ebben a világban.

1. Első feladatunk szembenézni önmagunkkal, megvizsgálni, hogy milyen évtizedeket hagytunk magunk mögött. Erdélyi világunk jelenkori tudós professzora fogalmazta meg, hogy a kommunizmus évtizedei alatt bekényszerítettek egy sötét alagútba, és most, amikor félszázad után az egyház kiszabadult ebből a zártságból, döbbenet tapasztalja a rá háruló sok feladat között, hogy elfelejtette az alagút elttieket. Kikerülve a „világosságra” nem látjuk még saját magunkat sem, nemhogy a környező világunkat. Az eltelt két évtized alatt megmutatkozott, hogy olyan gondolkodás és magatartásbeli módosuláson mentünk át, mely arról beszél, hogy messzire tértünk az evangélium világától. Az elmúlt évtizedekben az egyházi gondolkodást és magatartást a külső, az állami keretek és lehetőségek határozták meg. Ez a külső kényszer belső deformálódást is okozott. Egy istentagadó ideológia külső kényszere alá volt vetve az egyház, mely nem egyszer odáig ment, hogy teológiai igazolást is igyekezett adni a kényszerhelyzetének. Az első kérdés, amire válaszolni kell bölcsen és okosan, hogy milyen hatalom alá helyezzük életünket? Azt látom, hogy sokat adtunk a császárnak és keveset juttattunk Istennek. József Attila-i vallomás szerint most Istenmorzsákat keresünk. Ezért az elvilágiasodás kemény jelei itt vannak mindennapi életünkben. Lelki megújulás szükségességét sokan és több helyen megfogalmazták, de az egyház lelki megújulása csak akkor fog megtörténi, ha tagjai, egyházi és világi hívei belső önvizsgálatot tartanak. Belsőnélkül nincs belső önbocsánat. Meg kell vizsgálnunk, hogy mennyire tudunk Jézussal egy úton járni, vele együtt gondolkodni és mennyire tudjuk oda-szentelni életünket Isten országja ügyének.

Első feladatunk tehát szembenézni saját magunkkal az evangélium fényénél. Az egyház csak akkor tölti be Isten által kapott igazi küldetését, ha az evangéliumi jézusi arcot fel tudja mutatni a prédikációban és a szeretetszolgálatban, így találva meg helyét a társadalomban.

2. Második feladatunk számba venni a jelen problémáit és megfelelő felkészüléssel és hozzáértéssel ezek megoldásán dolgozni, lelkipásztorok és gyülekezeti tagok egyaránt.

A mindennapok során jében, ellentmondásos társadalmi helyzetben, az egyháznak azt a más

hangot, azt a szelíd, halk hangot kell hallatnia, amely tisztaság és félreérthetetlen.

A templomok csendjében tett bizonyágtevések csak akkor jutnak el a társadalom legmélyebb rétegeihez, ha a prédikációt szeretetszolgálat kíséri. Itt nemcsak a szervezett intézményes szeretetszolgálatra gondolok, hanem az egyes hív keresztény ember segít kész lehajlására. Az egyház lépjen ki a templom csendjéből, építse más civil szervezetekkel a szociális hálózatot, hiszen az emberek nem tanokra éhesek, hanem a lélek segít szeretetére. Ebben a munkában csak egy lehet a mozgató rugó: a szeretet által munkálkodó hit.

Nekünk, egyházi közösségekben élőknek, feladatunk a hiteles jézusi életvitel felmutatása. Kereszténységünk ne csak ünnepnapok alkalmával, ne csak vasárnapokon mutatkozzon meg. A hétköznapok kemény és durva megélhetési harcát ellenúlyozni kell a jézusi alázattal és szelídséggel. Az evangélium szolgálói, az egyház lelkészi és világi tagjai, ha ízét vesztett sóvá válnak, csak arra jók, hogy eltapossa őket a társadalom. Észre kell venni a több évtizede megbénult lelket, le kell ülni a kételkedő, keresztemberrel, és a hit erejével feltölteni a kilúgozott lelkét. Jézus nemcsak tanított, hanem gyógyított is. Meg kell látni, hogy minden emberi élet valamilyen módon megsérült, de minden emberi élet Isten ujjlenyomata kell legyen, minden együttlét a gyógyulás áldott lehetése. Egyik legidősebb jézusi mondás, hogy „az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérni kell az aratás urát, küldjön munkásokat az aratásába.” (Lk 10,2)

Világunkban egymás mellett él az Istenben bízó és az Isten létét tagadó ember. A legvallásosabb embernek is tudomásul kell vennie, hogy ebben a világban nemcsak hív, keresztény alapon lehet az élet értelmét és másokra is érvényes igazságát keresni. Meg kell látni, hogy a búza és a konkoly, az értékes az értéktelennel keveredik, és ez egy fokozottabb feszültséget teremt a mindennapi munkánkban. Megállapíthatjuk nap mint nap, ahogy azt nemrég egy TV adásban nemzetünk nagyjai megfogalmazták, hogy a hazugság is polgárjogot kapott. Az egyház azonban nem képviselheti a példázatban levő szolgáló tanácsát, nem lehetünk a kizárólagosság szószólói, de nagy odafigyelést és felkészülést igényel minden vezetői és egyszeri embertől, hogy szót tudjanak választani az egyenes beszédetől.

Az elmúlt évtizedek ránk erőtlenített ideológiájának maradványaként itt maradt közöttünk az ellenségkép: valamit vagy valakit mindig le kell győzni, vagy mint ellenség megsemmisíteni, el-

hallgattatni. Milyen messzire kerültünk Jézustól, aki arra tanított, hogy imádkozzunk ellenségeinkért, azokért, akik nem szeretnek bennünket. Az ellenségkép lebontása csak olyan, Istenben bízó és józanul gondolkodó emberek által történhet, akik teljesen az evangélium hatása alatt állnak. Az egyház szolgálóinak itt kell tenni a legtöbbet hitelesen élve és cselekedve.

3. A közelmúlt megvizsgálása, az önvizsgálat után, a jelen feladatainak számbavételével az egyháznak fel kell mutatni egy pozitív jövő képet. Az evangéliumban ott van Jézus mosolya, optimizmusa, derűje. Ez még a keresztfán imádkozni tudó Jézus hangjából is kihallatszik. A mi életünk Isten kezében van, és ahogy erdélyi költőnk megfogalmazta, ott vagyunk a legjobb helyen. Ezt kell a Magyar Unitárius Egyház képviselje. Hirdetnie kell az örömet ebben a sokszor örömtelen világban. Az evangélium az életörömről szól, az elveszett és megtalált emberről. Jézus elment és megkereste a megvetett Zákéust, szóba állt a keresztemberrel, életvitelében elbizonytalanodó Nikodémussal, a kételkedő Nátánáelnek is felmutatta a megnyílt eget.

Az egyház a mai világában ezt a jézusi életigenlő tanítást kell képviselje. Isten gondviselésének szeretetéből táplálkozó reménység hangja kell legyen, hogy mindannyian meghalljuk az elhangzó szót: Te vagy az én szerelmes fiam, akiben gyönyörködöm. Ki más mondaná meg a világnak, hogy van jó, hogy Isten akarja a következő évezredet, ha nem az egyház?

Ezt az életfelfogást pedig csak akkor tudjuk képviselni, ha úgy akarunk élni és nagyok lenni, hogy egymást szeretetben szolgáljuk. Nem kiszolgáljuk egymást, nem húzódunk a címek és rangok mögé, nem szolgálókat és urakat látunk magunk mellett, hanem az emberi méltóság megőrzésével, a szolgáló szeretet felmutatásával bizonyítjuk: egy Urunk és egy Istenünk van, a Jézus által tanított Gondviselő Atyánk.

Ünnep Gyülekezet! Az elmúlt két évben sikerült közös gondolkozással és munkával megalkotni az Alaptörvényt valamint a Szervezeti és Munkaszabályzatot, melyet a 2012. június 28-29-én tartott Zsinat illetve Főtanács fogadott el. Az Alaptörvény értelmében a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületében is megtartották a tisztújítást múlt év október 27-én. Az örökkévaló egy Istennek adunk hálát, hogy a mai nap itt, Budapesten, ünnepélyesen beiktatjuk tisztségükbe a főtisztségviselőket. (A püspöki helynök urat, az egyházkerületi főgondnok urat, az egyházkerületi felügyelőgondnok urat, az egyházkerületi jegyzőt, az egy-

házkülső közügyigazgató urat és az egyházke-
rületi f számvev asszonyt). Kívánom, hogy az
általuk betöltött tisztségekben mindenkor híven
és lelkiismeretesen járjanak el. Ez ünnepi órában
kinyilvánítjuk, hogy az el ttünk álló célkit zések
és feladatok teljesítésében anyaszentegyházunk
meger sődéséért közösen akarunk dolgozni az
egy Isten dics ségére, az emberi élet kiteljesedé-
séért.

Mi, unitárius magyarok, akik szent örökség-
ként Jézus evangéliumi tanítása szerint hirdetjük
az Isten egységét és az ember nagyrahitottsá-
gát, fontosnak tartottuk, hogy a több évtizedes
szétdaraboltság után megteremtsük azt az egysé-
get, mely er t adott évszázadok küzdelmei kö-
zött seinknek. A megváltozott történelmi
helyzetben teremtjük meg ezt az egységet, ami-
kor megnyílt a lehet ség, hogy a közös értékek
és közös érdekek mindannyiunk szellemi és anya-
gi gyarapodását el segítse Isten országa megvaló-
sulásáért. Fontosnak tartjuk, hogy unitárius
seink által kinyilvánított lelkiismereti szabad-
ság érvényesülni tudjon, melyhez minden teremt-

ménynek Istent l kapott joga van. Fontosnak
tartjuk, hogy az Isten és emberszereteten alapuló
evangéliumi tanítást, a dávidferenci örökséget
egységesen képviseljük. Fontosnak tartjuk, hogy
megteremtsük azt az unitárius egységet, mely a
többi keresztényekkel és nem keresztényekkel az
isteni szeretetet jelenvalóságát igazolja.

Mi, magyar unitáriusok szükségesnek éreztük,
hogy közös dolgainkat együtt megbeszéljük, és a
megválasztott tanácskozó, javaslattev , és dön-
tést hozó testületek törvényesen képviseljék uni-
tárius közösségünk érdekeit. Felel sséget érzünk
az örökölt szellemi és valláserkölcsei kincsért,
melyekért mérhetetlen áldozatot hoztak hitel de-
ink, hogy ezek a szellemi kincsek utat mutassa-
nak a ma emberének, ki Istenbe vetett hittel egy
boldogabb világ megvalósításáért munkálkodik.

Isten áldása kísérje közös munkánk, magyar
unitárius egyházunk megmaradásáért és nemze-
tünk meger sődéséért. Ámen!

*Bálint Benczédi Ferenc,
a Magyar Unitárius Egyház püspöke*

Végtelen hatalmú Isten, Sze-
ret jó Atyánk!

A lélek lágy harangja, a lelki-
ismeret csendes szava szólalt
meg bennünk, és legy zve kilo-
métereket eljöttünk ünnepelni,
Veled, és testvéreinkkel talál-
kozni. Jól esik itt lennünk és a
templom csendjében érezni vég-
telen szeretetedet.

Újból Téged keresünk, mint
ahogy Téged kerestünk a he-
gyek és völgyek kanyarulatá-
nál, az erd k mély csendjében
a tiszta víz forrásoknál. Megál-
lunk és ebben a csendben hall-
juk isteni szavadat. Érezzük,
hogy fejünket lehajthatjuk atyai
kebledre, s Te megsimogatsz és
átölelsz minket, úgy mint egy-
kor édesanyánk és édesapánk
tette.

Köszönetet mondunk az éle-
tünkért, ennek az egyháznak ve-
zet iért és tagjaiért, kik sok
imádsággal és munkával meg-
maradtak a történelem színpa-
dán, hogy a dávidferenci
lelkülettel szolgáljanak téged
és ezt a közösséget.

Mint apró tengerszemeket
gy jtöttél bennünket egybe,
hogy ma folyóvá és tengerré
váljon az életünk és egy meder-
ben haladjon egyházunk és val-
lásunk követ je a Te
végtelenség felé.

Küldetésünk és hivatásunk
kérdései ötlenek fel bennünk,
mert érezzük a kereszt súlyát,
melyet vállunkra helyeztél, s
mi szeretnénk megfelelni az el-
várásoknak.

Tudjuk, hogy ha az eke szar-
vára helyeztük a kezünket nem
szabad hátra tekintenünk, mert
mi nem vagyunk a meghátrálás
emberei. S ha kihívások elé állí-
tasz, akkor er t is adsz kérdése-
ink megválaszolásához.

Tudjuk, hogy segítségeddel
hidakat fogunk ácsolni a szaka-
dékok fölé, feloldjuk a konfliktusokat
és megtöltjük
szeretettel az emberek szívét.
Hiszen ma is szükség van az
evangélium üzenetének terjesz-
tésére, a szegények megsegíté-
sére, a lelki vakok szeméinek
megnyitására.

Önvizsgálatot gyakorolunk,
s keressük magunkban azokat
az er ket és energiákat, me-
lyekkel fel tudjuk vállalni azt a
küldetést, szolgálatot, melyre
elköteleztük magunkat. Ké-
rünk, nézd meg szívünk tiszta-
ságát és lelkiismeretünk
szintességét. S ha hibát találnál
bennünk, arra kérünk, ne bün-
tess érdemünk szerint, hanem
er sítsd meg vállainkat, tedd
er ssé szívünket, és adj böl-
csességet a Te ügyed felvállalá-
sában.

Áldásod és jóságod legyen
azok életén, kiket e nép, ezen
egyház vezetésére megszólítottál.
Adj nekik er t és egészsé-
get, hogy felvállalt hivatásukat
h en és lelkiismeretesen tudják
teljesíteni. Így tedd velük és ál-
taluk boldoggá családjukat és
ezt az egész egyházat.

Fogadd atyai jóságodba el-
mondott imádságunkat, melyet
ma értük és ezért az egyházáért
mondunk el. Ámen!

Simó Sándor, esperes

Beiktatási beszéd

*Legyetek azért ti okosak, mint a kígyó és szelídek, mind a galambok.
Máté 10, 16*

A mai nappal a vallásszabadság ünnepét 13 napra távolodtunk. Számunkra fontos volt megünnepelni az idén is ezt a január 13.-át, amely piros betűs ünnepe falinaptárainknak. Amíg a Magyar Unitárius Egyház Tordán és Kolozsváron ünnepelt, addig az Egyházkerület egyházközségei Pécsen és Budapestig, és Győr és Debrecenig ugyanezt tették a kicsiny hazában. Idén e jeles napnak kerek évfordulójára a 445.-re emlékezhetünk. Miért olyan fontos számunkra az 1568. január 6-13. között megtartott országgyűlési határozat, ahol először hirdették ki a világon a vallási türelem és a lelkiismereti szabadság törvényét?! Ha erre feltett kérdésre egy rövid teológiai választ keresünk, akkor elmondhatjuk azt, hogy 1568 előtt Nyugat-, Közép- és Kelet-Európa egyes országaiban a katolikusok és a protestánsok között a türelem védelmére ún. vallásbékét kötöttek. 1531-ben például, amikor a svájci katolikus és reformált kantonok azt a megállapodást hozták, amelynek alapján csak ez a két fél gyakorolhatja szabadon vallását. 1534-től Angliában az anglikán valláson kívül más vallás követése tilos volt. Az 1555-ös augsburgi béke szerint Németországban mindenki szabadon gyakorolhatja a katolikus és a lutheránus vallást. Ez idő alatt Spanyolország és Franciaország kölcsönösen megállapodtak a protestánsok kiirtásában. Erdély volt az egyetlen olyan ország Európában, amely az 1568. évi tordai országgyűlésben törvénybe, országgyűlési határozatba iktatta a lelkiismereti és vallásszabadságot. Ez egyedülálló jelenség abban az időben; Dávid Ferenc és az unitárius reformáció magvetésének beteljesülését jelentette.

A század legfelvilágosultabb törvénye, amelynek alapállása a jézusi tanítás: szeressük embertársunkat megkülönböztetés nélkül. Ez a törvény általános érvényű volt. Mindenkinek biztosította a vallás szabad gyakorlatát és terjesztését. Hogy ez mennyire így volt engedjétek meg, hogy két mondatot idézzek ebből a törvényből: „Ne szidalmazd senkit az religióért senkit... És nem engedtetik meg senkinek, hogy senkit fogsággal, avagy helyéből való priválással (elmozdítással) fenyegetse az tanításért, mert a hit Isten ajándéka.”

A tordai vallásszabadság lehetővé tette az unitárius egyház megalapítását, megerősödését, és azt, hogy túlélje a későbbi századokban bekövetkező

üldöztetéseket. A tordai országgyűlés határozata elválaszthatatlan az unitárius reformációtól és Dávid Ferenc egyházalapító püspökünktől, aki meggyőződéssel vallotta: „Amint kezdett fogva az igazság szeretet je voltam, úgy ezután is az akarok lenni, és tehetségem szerint követni az Isten tiszta ígését. Ha pedig valamiben tévedtem volna, akik Isten ígésében igazabbat mutatnak, megköszönöm és követni ket nem szégyellem.”

„A tordai vallásszabadság törvénye az unitarizmus történetének maradandó értéke. Nem vész el. Megmarad, velünk él és hat ránk. Újabb küzdelmekre és emberszolgálatra indít.” Írta Erdő János néhai püspökünk, Teológiai tanulmányok című munkájában.

Az unitárius vallás igazságainak alapelveit 13-14 éves koromban próbálták belém és hozzám hasonló társaimba sulykolni akkori hitoktatóink, a kátéórák alkalmával. Abban az időben, közel 50 évvel ezelőtt, egy legkönnyebben elsajátítható kijelentés az volt, amit mi unitáriusok megtanultunk: hogy nem hiszünk a szentháromságban. A teológián aztán megtanítottak többek között arra is, hogy érdemes megtanulni pozitívan is megvallani, kifejezésre juttatni hitvallásunk igazságait. Az elmúlt évtizedek óta ennek pozitív, állító formáját is megtanultam, és mára hitvallásunk alapigazságait tudom így megfogalmazni: mi unitáriusok hisszük:

- Isten oszthatatlan egységét;
- Jézus példájának és tanításának követését;
- a teremtett világ, a család és az élet tiszteletét;
- az ember eredendő jóra való hajlamát;
- az egyén felelősségét és jellem általi üdvözülését;
- és mint minden vallás, az örökéletet;
- a hit az értelem és a lelkiismeret fontosságát;
- az unitárius egyház hirdeti és gyakorolja a lelkiismereti és a vallásszabadságot;
- a világnézeti különbözőségek megismerése iránti nyitottságot;
- a felekezeti közti türelmet, a társadalmi igazságosságot.

Küldetésének területei: a hitélet, szeretetszolgálat, oktatás, nevelés, közmunka, valamint a társadalmi felelősségvállalás.

Én hiszem, hogy itt ma, el ttek, püspöki helynöki min ségemben err l beszélni nem csupán a véletlen m ve. Számomra ma, január 26-án ebben benne van Isten gondviselése, az egyházkerület világi és egyházi előljáróinak megnyilvánuló elhatározása.

Ha a mi unitárius történelmünk kezdetét l, egyháztörténetünk alakulásától indítottam bevezet gondolataimat, hadd folytassam kronológiai sorrendben röviden még két, a Budapesti Unitárius Egyházközség történetéhez kapcsolódó esemény ismertetésével: els a Budapesti Unitárius Egyházközség megalakulásának rövid története; második Józán Miklós püspöki helynök tevékenysége és szolgálata.

Ahogy a tízezer mérföldes út is az els lépéssel kezd dik, úgy ennek az egyházközségnek megalakulása is egy nagyon fontos eseményhez köt dik, amely 1896. június 13-ához kapcsolható. Ez jelentette azt a napot, amikor Ferencz József, akkor még kolozsvári lelkész, els alkalommal tartott nyilvános istentiszteletet Budapesten. A Széna téri Református Gimnázium dísztermében került sor erre az ünnepi alkalomra, és ma is hálásak vagyunk református testvéreink nagyvonalúságáért, amit 134 évvel ezel tt irántunk gyakoroltak.

Az elvetett mag, mint oly sok elvetett mag Ferencz József 52 évre terjed püspöksége alatt, jó földbe került; hiszen 1876. április 8-án megalakult a Kolozsvárhoz tartozó Budapesti Leányegyházközség. 1881. október 2-án pedig anyaegyházközséggé alakul. A háttérben sokat dolgozott és munkálkodott a f városba került unitáriusok összefogásáért Buzogány Áron kultuszminisztériumi titkár is.

Ha a kronológiai sorrendre figyelünk, akkor meg kell emlékeznünk még egy fontos dátumról. 1876. október 22-én is Budapesten járt Ferencz József, mint újonnan megválasztott püspök, akit 1876-ban az árkosi zsinaton választottak meg. Ugyanott, amelyen pappá szentelték Derzsi Károlyt, akir l a kés biekben lesz szó. Ekkor a friss püspök újabb istentiszteletet tart összesereglett híveinek és nagyszámú közönségnek, ez alkalommal a Deák téri Evangélikus Gimnázium dísztermében. Emiatt a f városi evangélikusok nagyvonalúságára emlékezünk mai napig is szeretettel. Az akkori gyülekezeti tagok között említik jegyz könyveink Trefort Ágostont és Jókai Mórt, akik abbéli örömeiknek adnak hangot, hogy a f város vallási palettája az unitáriusokkal is b vült.

Derzsi Károly tordai tanárt nevezi ki a f pásztor 1881. október 2-ától a már megalakult Budapesti Unitárius Egyházközség lelkészének, aki másfél évtizeden keresztül végzi nagy buzgalommal sokrét feladatát. Az idejében épül fel ez a gyönyör , három utca által határolt templomos ingatlan rövid

másfél év alatt, 1888-1890 között. A felszentelési ünnepet nagy várakozás el zte meg, amelyre végül is 1890. október 26-án került sor. Err l emlékezünk meg három évvel ezel tt, amikor ez eseménynek 120. évfordulóját ünnepeltük.

Azóta van temploma a budapesti unitáriusoknak, ahova víg örömben és néma gyászban egyaránt járhatnak. Hogy mit jelentett és jelent ma is az unitárius templom a f városban, nehéz lenne felsorolni. Els sorban egy biztos hajlékot mindazok számára, akik az unitárius hitet vallják. Egy otthont, ahol szabadon hirdethetik hitelveiket, ahol lélekben meger södve imádkozhatnak az egy Istenükhöz. Azért is fontos a templom a f városban, mert a missziói szolgálat központjává válhatott Magyarországon.

Derzsi Károlyt 1895-ben nyugállományba helyezték saját kérésére, aki visszatért Tordára, és 1905-ben, 56 éves korában elhunyt. Emlékét a mai napig nagy tisztelettel rizzük, hiszen áldozatos munkája nyomán gyökerezhetett meg, és szökhetett szárba az unitárius hit gyakorlata a f városban és Magyarországon egyaránt.

A következő kben röviden arról számolok be, hogy mit jelentett Józán Miklós 42 éves szolgálata az egyházközségben. Fontos megállapítanunk róla, hogy Derzsi Károly m vének méltó folytatója volt. A kés bbi esperes, vikárius, püspök, költ és író Tordatúron született 1869-ben. Abban az évben, amikor Ferencz József els alkalommal tart istentiszteletet Budapesten. Kolozsváron tanult és ott végzett teológiát. 1890-ben egy évig segédlelkész volt Hódmez vásárhelyen, majd Oxfordban folytatta tanulmányait, ahol filológiát és bölcsészetet tanult. Hazatérve három évig szolgált Torockón, majd Ferencz József felkérte a Budapesti Unitárius Egyházközség vezetésére. Beiktatására 1899. október 1-jén került sor. Józán Miklós 42 éven át szolgált Budapesten.

- 1901-ben Dávid Ferenc Egyletet alakít.
- Megszervezi az els magyarországi esperességet, az egykori Duna-Tiszamenti Unitárius Egyházkört.
- Megszerzi ennek a templomos ingatlannak haszonélvezeti jogát.
- Kifizeti ennek a templomos ingatlannak a hitelet.
- Megalakítja az Unitárius Népkört.
- 1920-ban püspöki vikáriussá, helynökké választották.
- Megalakítja az Unitárius N szövetséget.
- Menhelyet létesít Menekült Lányok Otthona néven.
- Megalakítja a János Zsigmond cserkészcsapatot.

- Ingatlant vásárol Magyarukton.
- Pénzt eszközöl két hitoktatói állás betöltésére.
- Segédlelkészi állást biztosít, így gondoskodik az egyházközség lelki életének gyarapodásáról.
- 1941-ben a marosvásárhelyi zsinat püspökké választja és ezt a tisztséget tölti be haláláig, 1947. január 7-ig.

Két nagy embert, mondhatni szellemóriást mutatam be el ttek kedves testvéreim, akiknek 1998. június 1-t l, mióta a gyülekezet vezet lelkészévé neveztek ki, nem mindig tudok, de szeretnék sok vonatkozásban méltó utódja lenni. De, hogy itt se vágjak a dolgok elébe, magamról el szeretném mondani a következ ket:

Kolozsváron születtem, 1951. június 13-án, azon a napon, amely oly fontos e gyülekezet megalakulásának történetében. Tanulmányaimat szül városomban végeztem. Teológiai tanulmányaimat, 1973-1977 közötti. Pontosan 35 évvel ezel tt, 1977. január 1-t l kaptam kinevezést a Bözödújfalú-Bözödök rispatak egyházközségébe. Ott három évig szolgáltam, majd 1980. május 1-t l 1994. május 1-ig, napra pontosan tizennégy évet szolgáltam a humoródszentmártoni gyülekezetben. 1990-91-es iskolai tanévet a Manchesteri Unitárius Kollégiumban peregrinusként töltöttem. 1992-ben óralátogató diák voltam három hónapig március-május hónapokban a Kaliforniai Berkeley-i Thomas Starr Kingr l elnevezett teológiai iskolában. 1994. május 1. – 1998. június 1. között társlelkészi szolgálatot végeztem a Budapesti Egyházközség H gyes Endre utcai gyülekezetében. Idén, június 1-jén lesz 15 éve annak, hogy ennek a gyülekezetnek a lelkésze vagyok.

Amint azt az imént is hallottátok jegyz asszony

ismertetéséb l, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete 2012. október 27-én püspöki helynökké választott, és most kijelentem Isten és ember el tt, hogy ebben a min ségemben is, mint az eddigiekben is, az elmúlt harmincöt esztendőben tettem, egyházamat akarom szolgálni, amelyhez Isten segítségét és a ti lelkészi és világi támogatásokat kérem.

Végezetül pedig arról, hogy hallottátok, istentiszteletünk kezdetén egy textust vettem fel a Bibliából, Máté evangéliuma 10. részének 16. versét, ami így hangzott: „Legyetek azért okosak, mint a kígyók és szelídek, mint a galambok.”

Számunkra fontosak ezek a szavak, erre a jézusi tanításra épített egykoron Dávid Ferenc, és ezt választottuk ki, és ezt jelenítettük meg évszázadokkal ezel tt egyházunk címerében is. Mit jelent ez a tanítás számunkra? Sok megközelítése lehet ennek a kérdésnek: történelmi, orvostudományi, filozófiai, biológiai, fizikusi választ egyaránt adhatunk rá. Minket itt és most ez teológiai szempontból érdekel, amir l röviden a következ ket mondhatom: az önmaga farkába harapó kígyó az élet folyamatossága, az önfeláldozás általi örökös megújulás, az örök újakezdés kényszere, illetve abban az örökkévalóság állapota testesül meg. A galamb olyan eszményeket szimbolizál, mint alázat, szeretet, isteni sugallat. Míg a korona a lelki nemesség vallási értékének küls hordozója kíván lenni.

Azt kívánom nektek és magamnak, hogy e jelképek égisze alatt menjük tovább, és együtt teljesítsük be küldetésünket, hivatásunkat ma és mindörökké. Ámen.

MINISZTERELNÖK

Tisztelt Püspöki Helynök Úr! Tisztelt F gondnok Úr! Tisztelt Ünnepl Egybegy ltek!
Szent Ágoston szerint a világ egy könyv, és aki nem utazik, csak egyetlen lapját olvassa el. Ezért sokan kerekedünk útra, hogy megismerjük a Könyvet, felfedezzük az Igazságot, ám tudjuk, hogy nem pusztán az Igazság megeléje nehéz, hanem együtt menni az úton a keres kkel.

A magyar unitáriusok szép, hosszú utat jártak be, a hit megtartó ereje és a magyarság küldetésstudata tartotta egymás mellett Önöket, hogy vállalva küzdjenek küls ellenfeleik és bels gyengeségeik ellen közös útjukon, és haladjanak céljuk felé. Önök él példái annak, hogy a kereszténység hatalmas er ket szabadít fel az emberekben, és képessé teszi ket olyan feladatok megoldására, melyre a hitük nélkül képtelenek lennének. Ezért meggy z désem, hogy kereszténység nélkül nem állíthatjuk vissza a munka becsületét, a család és az otthon szentségét, az elesettek, a versenyben lemaradtak iránti együttérzést és támogatást. Kereszténység nélkül nem állíthatjuk vissza a magyar szolidaritást. Nem állíthatjuk meg a személyes felel sség tudat hanyatlását, és vethetünk véget annak az arrogáns meggy z désnek, hogy az emberek saját eszükkel, segítség nélkül képesek lesznek megoldani a világegyetem összes problémáját és rejtélyét.

„Közeledjete az Istenhez és közeledni fog hozzátok” – írja Jakab apostol a levelében. Ennek szellemében kívánom, adjon a Mindenható Püspöki Helynök úrnak és F gondnok úrnak szolgálatukhoz elegend er t, bölcsességet és bátorságot, és kísérje valamennyiük tevékenységét Isten áldása útjukon!

Budapest, 2013. január 24.

Tisztelettel:

Orbán Viktor

Elekes Botond egyházkerületi f gondnok székfoglaló beszéde

Kedves Testvéreim!

A mai beszédemre készülve, azt gondoltam, úgy tiszteséges, ha számba veszem azokat az ígéreteket és terveket, amiket veletek és az Unitárius Élet nyilvánossága előtt az első gondnoki beiktatásom alkalmával, a 2005 májusi ünnepi zsinaton ismertettem.

Újra elolvasva az akkori beszédemet, azt gondolom, hogy az elmúlt nyolc évben összességében jó munkát végeztünk.

Annak idején azt reméltem, hogy rövid időn belül a Nagy Ignác utcai templomos ingatlanunk akkor még állami tulajdonban levő fele is visszakerül az egyházhoz, mint jogos tulajdonosához. Ha nem is rövid időn belül, de törvénybe foglaltan 2009 szeptemberében, tulajdonjogilag pedig 2011 elején sikerült megvalósítani azt, amire a magyar unitáriusok 1990 óta várnak. Annak idején azonban nem gondoltam volna, hogy 2013 elején az épületegyüttest 6 lakás és egy iroda kivételével birtokba tudjuk venni, azt aztán még álmodni sem mertem, hogy visszakapott ingatlanhányadban található lakások felét teljesen fel tudjuk majd újítani.

Akkor is, most is, azt gondoltam és gondolom, nem csak a budapestiek, hanem a vidéki unitáriusok f gondnoka vagyok; számomra ugyanolyan kedvesek a fővárosi nagyobb gyülekezetek, mint a vidéki nehéz sorsú egyházközösségeink. A kocsordi, a debreceni és a hódmezővásárhelyi templomainknak az elmúlt 8 évben megvalósított teljes felújítása ennek a vállalásnak a jegyében történt.

2005-ben azt reméltem, hogy egyházunk pénzügyi helyzete jelentősen javulni fog; majd anyagilag lehetővé válik különböző közfeladatok ellátása, amivel egyházunk és hitünk társadalmi beágyazását és elismerését tudjuk segíteni és erősíteni. Sajnálatosul jelentem, ez a tervem csak részben teljesült. Megállapíthatjuk, hogy az egyházkerület anyagi helyzete ugyan nem lett rosszabb, mint amilyen volt (az elmúlt időben sokak szerint már ez is eredménynek számít), a gazdálkodásunk átláthatóbb, kiszámíthatóbb és tervezhetőbb, mint korábban, ugyanakkor látnotok kell, hogy az állami támogatások nélkül vélhetően bezárhatnánk a templomaink kapuit. Az egyházkerület és gyülekezeteink bevéte-

leinek túlnyomó többségét az állami költségvetésből különböző jogcímenek kapott anyagi források jelentik. Nincs jól ez így, kedves testvéreim! Első f gondnoki ciklusom alatt szomorúan tapasztaltam, a legtöbb atyánkfia azt gondolja, azzal, hogy ha felajánlja adója 1 %-át az unitárius egyháznak, egyházfenntartói kötelezettségeinek eleget is tett ezzel, nyugodt lelkiismerettel térhet nyugovóra. Természetesen kiemelten fontos, hogy évente legalább egy alkalommal minél többen tegyenek annyira erőfeszítést, hogy adóbevallásukhoz (függetlenül attól, hogy azt ki készíti el!) csatolják az egyházunk javára tett rendelkezésüket, azonban ez nem elég! A legpuritánabb gazdálkodás mellett sem tudunk alapokat képezni jelentősebb céljaink megvalósításához. Sokan a gyülekezeti élet momentumait (az istentiszteletet és a többi egyházi szertartást és szolgálatot, a szeretetvendégségeket stb.) ingyenes szolgáltatásnak tekintik, egyáltalán nem gondolják végig, miből fizetjük ki a villany- és gázszámlát, miből meszeljük ki a templomot és a gyülekezeti termet, ki fedezi a lelkész és a kántor javadalmát, a kórházba látogató lelkész benzin és parkolási költségét, és hosszasan folytathatnám. Ezen a helyzeten az elkövetkezendő években közös erőfeszítéssel változtatnunk kell, kedves testvéreim!

2005-ben azt reméltem, hogy a XXI. század lehetőségeivel élve felkutatjuk azokat a testvéreinket, akik Erdélyből Magyarországra telepedve eltértek egyházunk horizontjáról. Bátorralan és elgyengült kísérletünk nem vezetett eredményre, azonban az egységes Magyar Unitárius Egyház 2012 júniusi megalakulása óta ez a kérdés egyrészt „belügyünk” lett, másrészt új lehetőségek nyíltak a megoldásra. A sikertelen kísérlet konklúzióját azóta sem vontuk le; egy biztos: a szóban forgó nagy feladat csak a lelkészek jelentős többletvállalásával végezhető el. Sürgesen, soron kívül meg kell találnunk mindenkiket, akik hozzánk tartoztak! Nem lehet ennél fontosabb célkitűzésünk! Hogyan és miért szólítsunk meg másokat, hívjunk a közösségeinkbe, ha elveszítjük azokat, akik valamikor oda tartoztak?

8 évvel ezelőtt abban bíztam, hogy sokkal erőteljesebben sikerül megjelenítenünk hitünk alapértékeit, egyházunk gyakorlatait a hazai vallásos és világi szélesebb közvélemény előtt. Úgy látom, annak ellenére, hogy világnézetünk, hagyományaink

és üzeneteink felvilágosultsága és szeretet töltete igen vonzó a hazai értelmiségi körökben, nem sikerült megszólítanunk a társadalom szélesebb köreit. A médiában való szereplésünk esetleges, kiszámíthatatlan és sekélyes volt. Például gondoljtok végig, a testvéregyházakkal hány hírben szerepeltünk közösen. Ez a mi felelősségünk és hibánk is! Tudom, nem egyszer kérdés és nem könny feladat! Azonban úgy gondolom, hogy az eljövendő években, akár évtizedekben el kell jussunk a magyar családokhoz. Nem vagyunk hittérítő egyház, de ki kell jöjjünk templomainkból, el kell mondjuk, mit gondolunk a világ dolgairól annak szélesebb és szélesebb kontextusában, ki kell fejtsük véleményünket hétköznapijaink történéseiről (például fel kell emeljünk szavunkat, ha bárkit sérelem ér amiatt, mert valamilyen kisebbséghez tartozik). Egyáltalán: terjesztenünk kell unitárius üzeneteinket! Ha ezt nem tesszük, miért reméljük, hogy gyarapodni fognak közösségeink? Ha mi mindentőlünk teljességgel megteszünk, meggyőződésem, hogy súlyunk és jelentőségünk, illetve a hozzánk való viszonyulás szélesebb körben is felértékelődik.

Az elbűbésben számot vetettem a 8 évvel ezelőtti tervekkel és célkitűzésekkel, a következőkben összefoglalom a jövővel kapcsolatos további gondolataimat.

Számomra teljesen nyilvánvaló, ahhoz, hogy egyházunk és vallásunk ne marginalizálódjon, illetve jövőnk horizontjának több évszázados perspektívája legyen, egészen biztosan újra kell fogalmaznunk magunkat. Meggyőződésem, csak korszerű, de a hagyományokra támaszkodó, rokonszenves, de nem populista, toleráns, de nem megalkuvó, hazafias, de nem kirekesztő hitélettel, vallási alapértékekkel, egyházi üzenetekkel érdemes a XXI. században berendezkedni. Véleményem szerint egyházunk belső intézményi rendszere, a hatalom megosztásának jelenlegi rendszere, a feladat- és hatáskörök, a döntési kompetenciák mind-mind elmélyült revízióra szorulnak. Úgy látom, a jelenlegi megoldások lényegében egy közel egy évszázados gyakorlatot konzerválnak. Nem is lenne ezzel semmi baj, ha a külső környezet, az a világ, aminek nem csak az atyafiak, hanem az egyház, mint intézmény is szereplője, nem változott volna meg annyira. A változások, akár pozitív, akár negatív jellegűek, de megkerülhetetlenek. Gondoljuk csak bele, milyen professzionális tudásokat és ismereteket igényel például a különböző adóhivatalokkal, építésügyi hatóságokkal, pályázatokkal hirdető állami intézményekkel való együttműködés. Ma már a jószándékú amatőr hoz-

záállás többnyire csak károkat okoz közösségünknek. Tudom, nem csak mi, unitáriusok szenvedünk ezek miatt. De azt is tudom, akkor tudunk eredményesek lenni, ha első között felismerjük és megtaláljuk az adekvát válaszokat és megoldásokat.

Az újrafogalmazás a Jézus által hirdetett szeretet, a keresztény élet, a puritán és plebejus élet-szemlélet és életvitel, az unitárius türelem, a nagyvonalúság és természetesen az egymás iránti felelősség vállalásának fundamentumán kell történnie.

Tapasztalatból mondom, Magyarországon sürgősen újra kell építenünk kapcsolat- és viszonyrendszerünket testvéregyházainkkal és a más felekezeti vallási közösségekkel. Világossá kell tenni mindenki számára, attól még, hogy nem hisszük a Szentháromságot, egyistenhív keresztény atyafiak vagyunk. Fegyelmezett, világi vezetéként és egyszerű hívő emberként soha nem értettem, mindig elcsodálkoztam, amikor unitárius közösséget vagy engem ebben a hazában, ahol sajnos a társadalom túlnyomó többsége nem tartozik egyetlen egyházhoz vagy vallási közösséghez sem (vö. a népszámlálási statisztikákkal) egyesek kizártak, pontosabban ki akartak zárni a Jézust követő keresztények egyetemességéből. Ugyanazt az evangéliumot olvasom, mint azok, akik engem ki akarnak rekeszteni, nem mást. A XX. században születünk, lehetőségünk volt több mindennek utána nézni, az emberiség univerzális tudásához sokkal inkább hozzáfértünk, mint például a kereszténység első évezredének végén. A felvilágosult elme, a racionalitás, a tudomány és a művészet híveiként, ha nem fogadjuk el az Áldozathozó utáni IV. évszázad kanonizáló közösségének véleményét, akkor nem lehetünk keresztények? Dehogyan nem, kedves testvéreim! Mi, unitáriusok ugyanolyan keresztények vagyunk, mint minden Jézust követő felebarátunk, ebben egészen biztos vagyok. Ezt a bölcsességünket türelemmel, jószándékkal, szeretettel és következetességgel el kell magyaráznunk minden atyámfiajának. Különböző szociális és karitatív feladatokban való közös részvétellel, személyes kapcsolataink erősítésével újra kell építsük egyházi kapcsolatrendszerünket, helyünket a magyarországi hívő emberek és közösségek többdimenziós terében. Ez sok munkával jár, nyilván a legnagyobb feladat lelkészeinkre vár, ugyanakkor egy sokkal intenzívebb világi jelenlétre is szükség lesz.

Az elkövetkezendő időkben sokkal inkább vállalnunk kell, hangot kell adnunk vallásunk talán legismertebb értékének, az unitarizmust jellemző

toleranciának, mint az elmúlt három évtizedben. A kelet-európai rendszerváltásokkal lehet vé vált, hogy az egyházak is részt vegyenek a közéleti narratívában, s t akár tematizálják is azt. Ezekkel a lehet ségekkel valamiért ezidáig nem tudtunk élni. Az unitarizmus ethoszából következnie kell, hogy állandó önvizsgálattal még akkor is megért k kell lennünk bizonyos társadalmi jelenségekkel és csoportok magatartásával szemben, ha saját tapasztalatainkból fakadó indulataink más irányba vezetnének bennünket. Mi, unitáriusok, abban hiszünk, hogy minden ember isten és törvény el tt egyenl . Nem hiszünk a kollektív b nösségben, nem hiszünk a genetikailag kódolt b nökbén. Hisszük, hogy a közösség odafigyelésével és segítségével minden embernek a Gondvisel nek tetsz élete lehet.

Kedves testvéreim!

Örömmel jelentem, hogy az állammal való kapcsolatrendszerünk határozottan jó. A Magyar Országgy lés 2011 végén a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületét els körben, testvéregyházainkkal egyszerre egyházként ismerte el. Számunkra ez a döntés természetes és logikus, el sem tudtuk volna képzelni ezt másként, mondhatnám a kérdés számunkra nem volt kérdés! Ugyanakkor azt is hangsúlyoznunk kell, hogy a szóban forgó döntés a négy és fél évszázados, magyar alapítású egyházunk és hitvallásunk egyértelm elismerését és értékelését jelenti. A kormánnyal való kapcsolatrendszerünket jelent sen befolyásolják az általunk felmutatott teljesítmények, ami, véleményem szerint, teljesen érthet . Ahhoz, hogy valódi tartalmában történelmi egyházként létezzünk, fel kell vállalnunk azokat a közfeladatokat, amelyek társadalmi megítélésünket öregbítik. Nyilván nem csak azért szeretnénk Budapesten iskolát m ködtetni, hogy a f városiak szemében rokonszenvesebbek legyünk, de bels értékeink és a társadalmi megítélésünk összhangban kell legyenek egymással. Mind ismételhajjuk, hogy mi vagyunk a legprogresszívebb protestáns felekezet, ha rajtunk kívül ezt nem látja senki. Az elmúlt évben a kormány együttm ködési megállapodásokat kötött a legjelent sebb hazai egyházakkal. Számunkra is felajánlották ezt a lehet séget, amivel természetesen élni is fogunk: szándékaim szerint néhány hónapon belül aláírjuk a szerz dést. Az értelmes megállapodás mindkét fél számára el nyös kell legyen. Mi, unitáriusok meggy z désb l harangozunk a trianoni békediktátumra emlékezve, tehát a kormány felkérésének teljesítése mondhatnám magától értet d . Merem

remélni, hogy a bizalom, a tisztelet és a segít kész ség nem csak egyirányban m ködik. Az elkövetkezend id szakban a kormánytól az eddigiekhez képest sokkal jelent sebb anyagi támogatást fogunk igényelni. Az utóbbi id ben a kormány több egyháznak egy-egy kiemelten fontos programjára (többnyire épületek rendbetételére) egyszeri, százmillió nagyságrend támogatást nyújtott, ami, véleményem szerint, teljesen rendben is van. Mi, unitáriusok is azt várjuk, azt gondoljuk méltányosnak, hogy a központi költségvetésb l biztosítsák számunkra a Nagy Ignác utcai templomos ingatlanunk teljes rendbetételének fedezetét. Azt gondolom, ezzel nem csak a hazai unitárius közösség, nem csak a belvárosiak, nem csak a budapestiek, hanem az egész nemzet jól járna. Az országházától 200 méterre található 123 éves m emlék nem csak az unitáriusok büszkesége, hanem az egész nemzeté! Itt térek ki az egyház és a politika viszonyrendszerére is. Sokan és sokszor fogalmazták meg azt az elvárást, hogy az egyházak és azok tisztségvisel i, els sorban a lelkészek, ne politizáljanak. Én azt gondolom, amennyiben azt várjuk el lelkészeinkt l, legyenek gyülekezeteik véleményformálói, ahogyan manapság ezt mondani szokás, a leaderei, hogyan várhatjuk azt el t lük, hogy ne vegyenek részt a társadalom mindennapi életében, a hétköznapi és a hétköznapi embereket foglalkoztató történések lüktetésében? A kett egyszerre nem megy: azt gondolom, hogy lelkészeink, saját ízlésük és belátásuk szerint igenis politizáljanak, csak arra vigyázzanak, hogy a politizálásuk nem legyen a gyülekezeti szolgálatuk kárára. Akkor van baj, ha a pap, inkább politikus, mint lelkész, akkor van baj, amikor az ige nem a hitelvek, hanem az aktuálpolitika lenyomata, és akkor van nagyon nagy baj, amikor a lelkész politikai ambíciói megosztják a gyülekezetet, vagy híveket veszítünk el azok miatt. A politika és az egyház kapcsolatrendszerét természetesen lehet egyháziilag is szabályozni, azonban az aranymetszés bölcsessége a lelkészek kezében van. Vagy nincs.

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Magyarországon bejegyzett önálló, autonóm m ködés egyház, ami a Magyar Unitárius Egyház integráns része. A magyarság f városa Budapest. Itt születnek a nemzet gazdasági, kulturális és tudományos életének legfontosabb döntései. Ebb l kifolyólag azt gondolom, hogy nem csak az egyházkerületnek, hanem a Magyar Unitárius Egyháznak is Budapestre kell figyelnie. Ezzel természetesen nem akarom Bukarest vagy Brüsszel

fontosságát leértékelni, csupán az orientációval kapcsolatos álláspontomat ismertetem.

Beszédem végére hagytam az egyházkerület és az egyetemes egyház kapcsolatrendszerének a kérdéskörét. Véleményem szerint a kárpát-medencei unitáriusokat egy intézményi keretbe szervez , a 2012. június 27-én megalapított Magyar Unitárius Egyház az eddig elmondottaknak a sine qua non-ja: ha ezt a lépést közösen nem tettük volna meg, meggy z désem, esélyünk sem volna a III. évezredben jelent s egyházat építeni. Az egyetemes egyházat definiáló, eddig elfogadott alaptörvény és szabályok azonban jól vagy rosszul csak a vázat rajzolják fel. Az elkövetkezend évtized igazi feladata a keretek, az unióból következ adottságok tartalommal való feltöltése. A következő 10 évben derül majd ki, képesek vagyunk-e vagy sem kihasználni az unióval járó lehet ségeket, vagy megmaradunk egy kis szerethet , de befele forduló, egyre inkább elhalkuló vallási közösségnek. Tapasztalatból mondom, ez a munka a világiak paradigmaticusan más hozzáállását feltételezi. 8 éve azt feltételeztem, biztosan meg fogom találni azt az 50-100 atyámfiaát, akikkel közösen, ki-ki a saját tehetsége és képzettsége területén nyújtott segítségével, szolgáljuk és gyarapítjuk az unitarizmus és a hazai unitáriusok ügyét. Nem jártam sikerrel, de nem adtam fel, továbbra is keresem azokat a testvéreimet, akik készen állnak arra, hogy szorgalmukkal, odaadásukkal, akár áldozatvállalásukkal unitárius közösségeink szolgálatába szeg djenek. Úgy, mint 100 vagy 200 évvel ezel tt. Csak így tudunk majd új templomokat építeni, iskolát fenntartani, segélyszervezetet m ködtetni! Maguktól ezek a dolgok nem m ködnek!

Ami pedig az elkövetkez két év kiemelt terveit illeti: reményeim szerint legkés bb 2014 végéig lezárjuk a templomos ingatlannal kapcsolatos összes peres eljárást, illetve elkezdjük az épület teljes rekonstrukcióját. Kezdeményezzük a F városnál, hogy lehet ség szerint a Belvárosban nevezzenek el Orbán Balázsról, az egykori országgy lési képvisel r l, a Magyar Tudományos Akadémia levelez tagjáról, a kiváló néprajztudós unitárius atyánkfiaáról utcát vagy teret (ideális esetben a Nagy Ignác utcát!). Emléke el tt egy egész alakos köztéri szobor állításával szeretnénk tisztelni. A szoborállítás fedezetét adománygy jtéssel kívánjuk el teremteni, ezzel is mozgósítva unitárius és nem unitárius híveinket. Az unitárius arculat felrajzolásának jelent s stációjaként az unitárius Wallenberg, az emberment Szentiványi Sándor munkásságát és jelent ségét feltáró programot fogunk elindítani. Néhány hónap

múlva elkészülnek könyvtárunk és levéltárunk új helyiségei. Ezzel lehet ség nyílik a közgy jteményi tevékenységünk szélesítésére, ami el bb-utóbb egy unitárius témájú állandó kiállításához kell elvezessen.

Kedves testvéreim!

Végezetül köszönetet mondok mindazoknak, akik az elmúlt esztend kben segítettek f gondnoki szolgálatomat! Továbbá köszönöm bizalmatokat, amit újraválasztásommal er sítettetek meg, fejeztek ki! Bízom benne, hogy a Gondvisel segítségével az elkövetkezend két évben is unitárius egyházunk és magyar Hazánk javát tudom gyarapítani!

Lelkünk épülésére beszédemet a szíve mélyén ízig-vérig unitárius költ barátom textusával zárom, fogadjátok szeretettel!

„– Melyik madár repül a legmagasabbra? – tudakoltam Svarctól.

– A vadlúd. Miért?

– jár legközelebb a mennyországhoz?

– A mennyország nem egy hely.

– Nem az égben van?

– Így szokás mondani. De ez csak azt jelenti, hogy hozzánk képest valahol nagyon fenn. Sok-sok emelettel fennebb.

– És hogy lehet oda feljutni?

– A mennyországba nem vezet létra. F leg nem olyan, amit mások ácsoltak.

– Nekem kell elkészítenem?

– Nem.

– Hanem?

– Neked magadnak kell létrává lenned.

– Azt mondod, nem az égben van. Hol van a mennyország?

– Állítólag a lélekben van, miként a pokol is.

– Egy helyen?

– Igen.

– Egyszerre vagy egymás után?

– Olyan lehet ez, mint a székelykocsárdi váróterem. Az egyik bejáratára az van írva, hogy els osztályú váróterem, a másakra, hogy másodosztályú.

– És valójában hányad osztályú?

– Valójában egy folyosó.*"

Isten áldjon benneteket!

*In: SZ CS Géza, Limpopo avagy egy strucckisasszony naplója, Magvet , 2007, 122.

Magyarországi unitárius vezetők beiktatása

2013. január 26-án, a Budapesti Unitárius Egyházközség Nagy Ignác utcai templomában, ünnepi istentisztelet keretében iktatták be tisztségükbe a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének a közelmúltban megválasztott vezetőit. A püspöki helynöki tisztséget Kászoni József lelkész tölti be, a főgondnok (vagyis az egyházkerület világi elnöke) Elekes Botond maradt; felügyelő gondnoknak Dr. Barabássy Sándort, egyházkerületi jegyzőnek Dr. Szent-Iványi Ilonát, közügyigazgatónak Máté Ernőt választották meg.

Az unitárius vezetőket levélben köszöntötte Orbán Viktor miniszterelnök, aki így fogalmazott: „Önök élő példái annak, hogy a keresztyénség hatalmas erőket szabadít fel az emberekben, és képessé teszi őket olyan feladatok megoldására, melyre a hitük nélkül képtelenek lennének. Ezért meggyőződésem, hogy keresztyénség nélkül nem állíthatjuk vissza a munka becsületét, a család és az otthon szentségét, a versenyben lemaradtak iránti együttérzést és támogatást.” Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes köszöntő szavait az ünnepségen Csallóközi Zoltán kabinetfőnök tolmácsolta. Horváth János, az Országgyűlés korelnöke „az unitárius Wallenbergre”, a zsidók százait megmentő Szent-Iványi Sándor lelkészre emlékezett, akivel 1945 és 1947 között parlamenti képviselőtársak voltak. Pröhle Gergely a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője a reformáció közelgő 500. évfordulójára hívta fel a figyelmet; kiemelve, hogy reformátusoknak, evangélikusoknak és unitáriusoknak együtt kell megmutatniuk, mit jelent a protestáns erkölcs és etika a mai Magyarországon. Dr. Huszár Pál, a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnöke, az egyházak felelősségéről és nemzetmegtartó erejéről beszélt. Köszöntőt mondott Dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtákará.

Elekes Botond újraválasztott főgondnok az elmúlt időszak legjelentősebb eredményének nevezte az

egységes Magyar Unitárius Egyház 2012 júniusi megalakulását, az erdélyi és magyarországi egyházrész egyesítését. Kiemelte a Nagy Ignác utcai templomos ingatlan tulajdoni helyzetének rendezését – a korábban állami tulajdonban lévő 49 százalékot az unitárius egyház 2010-ben visszakapta. A főgondnok szerint „az elkövetkezendő időszakban sokkal inkább vállalnunk kell, hangot kell adnunk vallásunk talán legismertebb értékének, az unitarizmust jellemző toleranciának. (...) Az unitarizmus ethoszából következnie kell, hogy állandó önvizsgálattal még akkor is megértők kell lennünk bizonyos társadalmi jelenségekkel és csoportok magatartásával szemben, ha saját tapasztalatainkból fakadó indulataink más irányba vezetnének bennünket. Mi, unitáriusok, abban hiszünk, hogy minden ember isten és törvény előtt egyenlő. Nem hiszünk a kollektív bűnösségben, nem hiszünk a genetikailag kódolt bűnökben. Hisszük, hogy a közösség odafigyelésével és segítségével minden embernek a Gondviselőnek tetsző élete lehet.” Kászoni József püspöki helynök prédikációjában felidézte a magyar történelem egyik nagyszerű – és méltatlanul elfeledett – eseményét: a vallásszabadság törvényének 1568. január 13-án, a tordai országgyűlésen történt elfogadását, amely egyúttal a Magyar Unitárius Egyház születését is jelenti. Felidézte az erdélyi gyökerű unitarizmus magyarországi megjelenését, az első nyilvános istentisztelettől (1869) az első templomszentelésig (1890). Elődei közül Derzsi Károly és Józán Miklós munkásságát méltatta.

Az ünnepi istentiszteleten a kolozsvári székhelyű Magyar Unitárius Egyház elnökségének a képviselőjében jelen volt Bálint Benczédi Ferenc püspök és Dr. Máthé Dénes főgondnok, az erdélyi egyházkerület pedig Dimény József, Kecskés Csaba, Simó Sándor és Török István esperesek képviselték.

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház magyarországi Egyházkerületének az elnöksége.

Budapest, 2013. január 30.

December 25-én, Karácsony első napján reggel 9 és délelőtt 11 órakor, valamint december 26-án, Karácsony második napján délelőtt 11 órakor az Úrasztalát megtérítettük, és azon a Jézusra emlékeztető jegyeket, a kenyeret és a bort elhelyeztük. Három ünnepi istentiszteletünkön több mint 360 főt vett úrvacsorát Nagy Ignác utcai templomunkban. December 30-án (vasárnap), délelőtt 11 órakor óév-búcsúztató istentiszteletet tartottunk, amelynek keretében Kászoni József lelkész megkeresztelte énekevezérünk, Mészáros Nóra és Lazari-disz Alexandrosz elsőszülött kislányát, Szofiát. Január 1-jén együtt köszöntöttük az Újévet templomunkban, majd a gyülekezeti terem-ben rendezett fogadáson.

Februártól a hitoktatói feladatok ellátását egyházközségünkben Orbán Erika lelkész vette át, aki fiataljaink számára más kulturális és vallás-erkölcsi nevelési programokat is szervez. A konfirmációra készülő ifjakkal továbbra is Kászoni József foglalkozik. Február 9-én, szombaton már Orbán Erika szervezte az ideai gyermekfarsangot, amelyen igazán ötletes és szellemes jelmezeket láthattunk.

***

Egyházközségünk gyülekezeti termében Kászoni-Kövendi József lelkész-püspöki helynök, illetve Elekes Botond egyházkerületi főgondnok mutatta be Barabássy Sándor: Egy reneszánsz mecénás főúr a 15-16. századi Erdélyben című monográfiáját. A Méry Ratio kiadó gondozásában megjelent kötet alcíme: Barlabássy Lénárd erdélyi alvajda, székely alispán kora és tevékenysége a dokumentumok tü-

rében.

Barabássy Sándort legtöbbször a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerület felügyelő-gondnokaként és a Budapesti Unitárius Egyházközség presbitereként ismerjük, de „civilben” tudós műszaki ember: vegyész-mérnök, kutató és egyetemi tanár. Családtörténeti kutatásait egészen ifjú korában, Szabédon kezdte el, ahol egy régi családi ház padlásán több évszázados, értékes írásos dokumentumokat talált. Az 1960-as évek közepétől már tudatosan gyűjtötte a Mohács előtti évtizedek, az 1500 körüli magyar királyság történeti dokumentumait. Ebben erősen motiválta, hogy egyike az erdélyi alvajdai tisztséget különösen hosszú időn át betöltő héderfjai Barlabássy Lénárd élete és munkássága méltatlanul feledésbe merült; pedig nemcsak történelmi szerepe izgalmas, hanem életútja, tevékenysége is meglepően jól dokumentált.

Mátyás király udvarában nevelkedett, s így korán az itáliai reneszánsz – illetve a gyulafehérvári humanista kör – hatása alá került. Fiatalon Ecsedi Báthory István vajda környezetében tartott fel az erdélyi közéletben, majd 1501-ben II. Ulászló király nevezte ki erdélyi alvajdának. Ettől kezdve negyedszázadon át – II. Ulászló és II. Lajos uralkodása, illetve Szentgyörgyi Bazini Péter és Szapolyai János vajda vezetése alatt – Erdély második méltósága, a katonai, közigazgatási és ítélkezési terület irányítója volt. Szerepet vállalt a Dózsa György-féle parasztfelkelés leverésében, de – humanistaként – Dózsa kegyetlen megbüntetését ellenezte, abban nem vett részt. Barlabássy Lénárd igazi reneszánsz szemléletű mecénás főúr volt: mint a kötet fűlszövegében is olvasható, „1525-ben kelt végrendeletének szép soraiból a tudás fontosságát felismerő, fiai tanításáról is gondoskodó humanista embert ismerünk meg. Reneszánsz öntudata, szabadságérzése m. vésetpártolásban teljesedett ki.”

Barabássy Sándor kötetének első

része bemutatja az egykori erdélyi alvajda családtörténetét, társadalmi háttérét, az erdélyi reneszánsz kialakulásának folyamatát. Vizsgálja a középkor erdélyi társadalmi viszonyait, a vajdaság és a kancellária intézményének kialakulását, majd részletesebben a Barlabássy név és család eredetét. A tudományos megalapozottságú – precíz végjegyzetekkel és bibliográfiával ellátott –, de mégis olvasmányos kötet megemlékezik a család más jeles tagjairól is; bemutatva többek között Csesztvei Barlabássy János fehérvári kanonok, szentkirályi és gombási főesperes, későbbi csanádi püspök életét és egyházi pályáját. A családtörténetet az erdélyi reformáció fordulatokban gazdag évtizedein át egészen a 17. század elejéig vezeti. A monográfia második részének súlypontja a Barlabássyakhoz köthető, az egyetemes magyar kulturális örökség részét képező szellemi (írással) és tárgyi emlékek – ugyancsak tudós akribiával elkészített – részletgazdag felsorolása, amelyet számos illusztráció (oklevelek, pátensek, magánlevelek, címerek stb.) egészít ki. Különösen érdekesek az egykori héderfjai családi birtok építészeti-történeti dokumentumai; a kőfaragványok, kályhacsempék, kerámia-anyagok gondosan dokumentált bemutatása.

Retkes Attila

Veress Zoltán

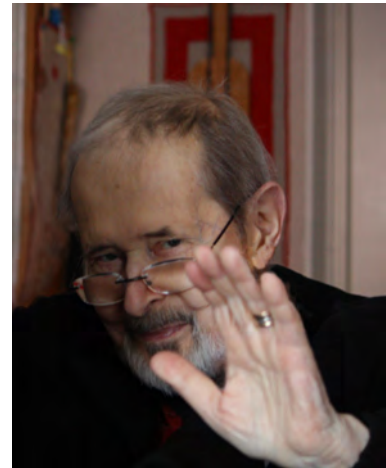
1936. 02. 25. – 2013. 02. 04.

Hát elvállaltam. Hogy is tehettem ezt, hogy én, a lányod elvállaljam a lehetetlent, hogy nekrológot írjak rólad, hogy megpróbáljam felsorolni az életrajzi adataid, méltassalak a megvalósításaidért, hogyan tehettem ezt?! Hiszen számunkra, a hozzád legközelebb állók számára annyival összehasonlíthatatlanul többet jelentettél, mint az adathalmaz születésedről, iskoláidról, munkahelyeidről, munkáidról, eredményeidről, amelyet most felsorolhatnék, de amelyet bárki kimeríti kb terjedelemben mint ez a búcsúztató – pillanatok alatt amúgyis letölthet az Internetről. Ennél többet, mélyebbet kellene megosztanom azokkal, akik nem ismerhettek annyira, amennyire mi, Édesanyám, húgom s én ismerhettünk.

Egyéniséged senkit nem hagyott megérintetlenül. Gyászolnak határokon innen és túl hozzátartozóid, rokonaid, a kereszttüzön túl is megmaradt barátaid, sorstársaid, ismerseid, olvasóid, a verses meséiden felntt generációk, az emigrációban él sorstársak százai, orvosaid, ápolóid.

Ha a tényeket próbálom gondolatban felsorolni, nagyon nehéz életed volt. Tizenhat évesen hurcoltak el társaidal, s Édesanyámmal, késbbi feleségeddel együtt, és ítélték el, zárták a hírhedt szamosújvári börtönbe, ahonnan aztán saját kérésedre a még nehezebb munkát jelent kapnikai ólombányába kerültél. Szabadulásod után a teológiai tanulmányaidról zártak ki n sülésed, majd késbb a Bolyai egyetem magyar irodalom szakáról politikai büntetett múltad miatt. A katonaságot munkaszolgálatosként végezted, majd késbb, levelezéssel tetted le az egyetemi vizsgáidat és elismert költként, íróként, szerkesztként dolgoztál, és bár akkor

már köztiszteletnek örvendté, a szerkeszt ségekben el kellett t nőd hivatalos külföldi látogatások alkalmával politikai múltad miatt. Két-három m szakban kellett dolgoznod szerkeszt i munkád mellett korrektorként, fordítóként, hogy családod a létminimumon tarthasd. Követtek, becitáltak, házkutatást tartottak otthonodban, kötetnyi versedet kobozták el "hazaelenes" tartalmuk miatt. Fenyegettek, kényszerítettek. Aláírtak veled. Nemcsak a saját megbélyegzett múltad miatt voltál zsarolható, hanem Édesanyám politikai múltja miatt is sebezhető. El kellett menekülnöd otthonodból, hazádból a zaklatások miatt. De hol vannak azok, akinek ártottál? Miért nem vádolnak k? Távozásod után otthon „megfeledeztek” rólad: nem került szóba a neved olyankor sem, amikor általad megálmódott s megvaslósított kiadványokról, díjakról volt szó. Hallottam-e valaha mindezekről t led? Panaszszavakat soha. De bizony igen, megható és meleg történeteket, hogy a szamosújvári börtön raborvosa hogyan mentette meg a körf rész által levágott ujjad az amputálástól; a kapnikai bányában kedves rabtársaidról, az örömről, amit akkor tapasztaltál, amikor a három darab tizenöt kilós fúrófej úgy érezted, hogy már nem tudod tovább cipelni válladon a negyvenfokos h ségben a bányában, de mégis legy zted a gyengeséged és tovább vitted a terhet. Hallottam kedves történeteket a volt osztálytársaidról, egyetemi hallgató kollegáidról, késbbi munkatársaidról, mindig csak a szépet, a kedveset, a jót. Itt, az idegenben sok-sok tisztel d mellett volt aki irigyelt, gáncsolt, rágalmazott, fúrt: miért? mit vétettél nekik?! Mi, a családod n tagjai dúltunk-fúltunk a haragtól, de te mindig csitítottál, soha egyetlen neheztel szót nem

mondta, mint ahogy soha egyetlen szóval nem panaszkodtál sorson, sem a meghurcoltatásaidért, sem az évekig tartó éjszakai munkádért, sem a betegségedért. Két hónapja történt megbélyegzésedért sem lázadoztál, ami ha nem is oka, de halálod megsürgette je volt. Emlékszem, többször mondtad, hogy ha ez az ára annak a sok örömek, amellyel a sors a családod révén elhalmozott, akkor ez az ár nagyon kevés.

Hogyan volt er d újra meg újra der s humorról átsiklani a téged ért bántalmak fölött, mindenkiben meglátni a jót, alkotásra bírni azokat, akik nem is tudtak arról, hogy az alkotás képessége megvan bennük, teremteni a közösségnek amelyben éltél, s amelyikből kényszeren kiváltál, hogyan is tudtál mindig csak adni, adni, soha nem kérni, soha nem elvárni, s mindig, mindenért hálásnak lenni?

Hogyan köszönhetem meg a kiváltságot, hogy a gyermeked lehettem?! Istenem, add, hogy méltó lehessen emlékedhez!

Emlékszem amikor Édesanyámmal, alig háromévesen a házibácsi által összeeszkabált faszánkón pokrócba csavarva húzattok hazafele, a fölöttem ragyogó csillagok bámulásában koppant álomra a szemem, miközben tí a Csillagok-csillagok szépen ragyogjatok-ot énekeltek nekem.

Édesapám, örökös csillagom, mutass utat nekem!

Berecky-Veress Bőborka

Az Istennek kijáró hála és köszönet megfogalmazott érzéseivel indultunk neki a 2013-as esztendőnek. Az elzö beszámolóinkban megfogalmazott év végi terveinket is sikerrel áldotta meg a Gondviselés. A sokféle idjárás sem akadályozta meg híveinket, hogy el-eljövögessenek a templomba.

Január 6-ra meghívást kaptunk Nagymarosra, a málenkij robotra elhurcoltak emléknapijára. Az emlékezést a helyi polgármesteri hivatal és jó barátunk, aki a Zebegényi Nemzeti Zarándoklat elindítója és szívelelke, Pálmai Béla szervezte. A zebegényi, júniusra tervezett trianoni megemlékezésre is meghívást kaptunk.

Január 12-én részt vettünk Biatorbágyon a Lovagrendünk tisztújító gyűlésén, ahol megterveztük a 2013. évi rendezvényeinket, amelynek értelmében a rendi gyűlést a gyülekezetünk tisztelte meg azzal a kéréssel, hogy az április utolsó vasárnapjára kitöltött lovagavatási ünnepséget a mi templomunkban tartsuk meg.

Január 13-án alkalomhoz illő felolvasással, versekkel, énekekkel emlékeztünk a vallásszabadság napjára. Egyik, Békéscsabán tanuló középiskolásunk, itt közölt írása megjelent a helyi „Amondó” havi lapunkban is.

Január 15-én a polgármesteri hivatal meghívottjaként részt vettem a település integrált városfejlesztési tervének megbeszélésén egyházközségünk jövőbeni terveit illetően (templom és leendő lelkeslakás).

Január 18-19-én betegség és rossz idő miatt nem tudtam elmenni a magyarkúti lelkeslakásra.

Január 20-án megnyitottuk az egyetemes ökumenikus imahetet templomunkban és megtartottuk az egyházközségi közgyűlést, amelyen elfogadtuk a 2012. évi zárszámadást és a 2013. évi költségvetést.

Az egyetemes ökumenikus ima-

hét gazdag eseményeiről külön beszámolót olvashatunk a lapunk hasábjain.

Január 26-án részt vettünk az újonnan választott tisztségviselők beiktatási ünnepségén Budapesten.

Január 30-án fogadott Bere Károly polgármester, akivel a gyülekezeti életünk jövőjéről beszélgettünk. Ugyanazon a délutánon a város illetékes vezetőivel elkészítettük a település 2013-as eseménynaptárát. Szinte nincs hónap, amikor gyülekezetünknek ne lenne valamilyen ünnepe, ünnepélye, rendezvénye!

Február 1-jén utolsó útjára kísértük és eltemettük K. vári Zoltán, 80 évet élt testvérünket. A nekrológból tudomást szerezhettünk a Dr. K. vári Jakab teológiai tanár, egykori brassói lelkész fiának életútjáról.

Február 3-án megtartottuk a helyi Hajnal István Idősek Otthonában az esztendő első istentiszteletét. Bár jelenleg nincs az otthonnak unitárius lakója, az ottani szimpatizáns hívek kérték, hogy továbbra is havonta menjünk el hozzájuk istentiszteleteket tartani. Többen közülük unitárius énekeskönyvet is vásároltattak.

Február 7-én Biharnagybajomban utolsó útjára kísértük és eltemettük ö. v. Bagdi Pálné Romvári Zsuzsanna Erzsébet, 93 évet élt testvérünket. Nagy végtiszteességgel gyülekezet jelenlétében búcsúztunk Simonné B. Erzsébet presbiterasszonyunk édesanyjától, valamint Kispálné Romvári Etelka testvérétől, aki a Gyula és Környéke Szórványgyülekezet gondnokasszonya. Isten adjon csendes nyugodalmat az elköltözöttnek, az élők pedig vigasztalja, és adjon erőt folytatni az unitárius hitét, aki soha meg nem vált hűséges lélek példáját.

Február 10-én részt vettem és szolgáltam Budapesten, a 12. kerület által rendezett megemlékezésen a Turul-szobornál, az 1945. február 11-i kitörés emlékére, amely alkalommal magyarok és

székelyek tízezrei veszítették életüket, akik próbálták megállítani a kommunista horda „felszabadító” hódító pusztítását. Február 14-én délután településünk városházára megható szertartás keretében kitűztük a székely zászlót.

Bere Károly polgármester üdvözlőszavai után a sorok írója megáldotta a zászlót, Erdélyi József: Székelyek és Arany János: Az örökség című verseit idézve, majd elénekeltük a Magyar és Székely Himnuszokat.

Február 16-án nyugdíjas klubunk és dalárdánk részt vett Békésmegyeren egy farsangot búcsúztató és nagybőjtöt kezdő rendezvényen, ahol sikeresen szerepeltünk, mind a dalárdánk, mind a szóló énekeseink.

Február 17-én, böjtfarsangján megtartottuk a farsangbúcsúztató gyermek-istentiszteletünket, amelyen a szolgálatot Kovács Simonetta és Köleséri Martin végezték, amit szeretetvendégség és tombolázás követte. Egy tucatnál több gyerek öltözött fel érdekes maskarákba, jelmezekbe. A rendezvényt együtt szerveztük a Margaréta Családosok Egyesületével, amely a gyülekezet mellett megajándékozta a gyerekeket.

Az istentiszteleten keresztes szertartást is végeztünk, mely alkalommal felvettük az egyházközség tagjai közé ifjú és idős Wengert András testvéreinket. Az édesapa egy évvel ezelőtt tért be egyházunkba, de most a kisfiával együtt kívánt megkeresztelkedni. A római katolikus édesanya, Wengert Bernadett is most tért át az unitárius vallásra. Úgyszintén betért egyházunkba a család jó barátja, Popa István Lucian, aki párjával a mi gyülekezetünkben kívánja kérni házasságuk megáldását a közeljövőben szertartásunk szerint.

Adjon a jó Isten, hogy a mi vallásunkat önként vállalkozó megtalálják mindig lelki nyugodalmukat közöttünk, legyenek sok vallásos, szellemi élményük szertartásainkon, rendezvényeinket. A kis Ban-

dinak adjon az Ég er t, egészséget növekedni nagyra testben és léleken, Isten és emberek el tt való kedvességben.

Február 24-én tartottuk meg a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapját. Hittanosaink, feln ttek, dalárdások az alkalomhoz ill verseket, énekeket adtak el . Az istentiszteletet az ökumenizmus jegyében tartottuk, amelyen a testvérfelekezetek is képviseltették magukat, valamint a város önkormányzata is.

A hónap végén, 27-én és 28-án,

2 napra Szigetvárra (az ország másik fele!) vagyunk hivatalosak. A Ver cei Erdélyi Világtalálkozón ismerkedtünk meg Szomor Ferencel, aki a város szellemi, kulturális életének egyik kiemelked alakja,

hívott meg a városvezetéssel együtt, a Rákóczi Szövetség Szigetvári Szervezete és a Szigetvári Várbaráti Kör nevében el adást tartani egyházunkról, az erdélyi szellemr l, a kommunizmus áldozatainak emléknapijáról verses-énekes-felolvasásos m sor keretében, aminek szívesen teszünk eleget.

Március 2-án a klubunk szervezésében látunk vendégül féltucatnyi szomszédos nyugdíjas klubot és m kedvel csoportot a tavasz köszöntésére rendezett összejövételen. Életünk, sokrét munkánk itt az Alföldön továbbra is lüktet , aminek legf bb nyeresége, hozadéka: felhívás az unitárius jelenlétre. Ha adódnak is anyagi vagy más természet nehézségek, reméljük, hogy velünk lesz az Isten és a jó emberek.

Balázsi László

Szigetvár „bevétele”

Unitárius est a hős Zrínyi városában

Egy ködös, es s reggel indultunk el Füzesgyarmatról feleségemmel, hogy majdnem 400 km-es út után megérkezzünk Szigetvárra az ország keleti végéb l. A város bejáratánál várt Szomor Ferenc, a Szigetvári Várbaráti Kör örökmozgó mindenese.

De mit kerestett egy unitárius lelkészházaspár a h s Zrínyi Miklós várában-városában?

Az unitárius est megnyitó üdvözlésében Varga Zoltán, a Városi Könyvtár igazgatója kivételesnek nevezte az eseményt, mert még soha nem volt ilyen alkalom az egyébként sokszínű m vel dési életünkben. A könyvtárat egy nagy zsinagóga átépítéséb l alakították ki, ahol a legtöbb kulturális eseménynek ad helyet az 50 ezer kötetnyi könyv mellett egy nagy el adó terem. Köszönt jében Szomor Ferenc elmondta, hogy néhány éve Ver cén, a Csattogó-völgyben (sok szigetvári Erdély-barátot ismertünk meg, akik évente járják Erdély gyönyör tájait) tartott Erdélyiek Világtalálkozója rendezvényen megismert egy lelkészházaspárt, minket. Ha kellett, a lelkész el adást tartott, ha kellett, istentiszteletet celebrált paptársaival, ha kellett, feleségével verses-énekes m -sort mutatott be, esténként pedig társaságban együtt nótáztak a világ sok tájáról érkezett magyarokkal, székelyekkel. Akkor döntötte el, hogy egy alkalomra meghívja ket Szigetvárra.*

A rendezvényt a Rákóczi Szövetség Szigetvári Szervezete segítségével hozták tet alá. A két órát is meghaladó el -adás sok mindenb l tev dött össze. Központi gondolata az unitárius vallás és egyház volt, kialakulása, történelme, jelenlegi helyzete, hitfelfogása. Természetes módon az életünket is belefoglaltuk, hogy kik és mik vagyunk, honnan jöttünk, milyen volt az eddigi életünk, és hogyan tovább. Aztán következett a közel 30-30 vers és ének el adása.

Reményik Sándor, Gyóni Géza, Ady Endre, Mécs László, Wass Albert, Nyír József, Márai Sándor, Dsida Jen , Kosztolányi Dezs , Babits Mihály, Tollas Tibor, Tompa László, Illyés Gyula, Erdélyi József, Szentmihályi Szabó Pé-

* Az igazi döntést az hozta el, hogy az el ször 2013. január 22-re tervezett találkozás elmaradt a rossz id és más meghívás miatt, de aznap, január 22-én az összegy lt könyvtári teltház meghallgatta az egyórás Kossuth rádiós, CD-n megszerzett közvetítést a füzesgyarmati templomból. Ekkor kérdeztek rá, hogy ki az a lelkészházaspár és kik azok az unitáriusok. A válaszadásra most adódott alkalom.

ter és mások gondolatai hangzottak el versben, prózában. Közben hitvalló énekek, akárcsak a versek és prózai részek, hazaszeretet, honvágy, szerelem, család, az egész életet átfogó szerzemények híres és kevésbé híres szerzők l, népdalok, nóták, m dalok sz ttek egybe az egész est anyagát. A végén az igazgató értékes könyvekkel jutalmazta meg „munkánkat” mondván, hogy észre sem vette, hogy ilyen hamar eltelt az a két óra. Ne t njön szerénytelenségnek, de többször hallottunk szipogást és láttunk szemeket törölget jelenlév ket. Többen odajöttek és megköszönték, hogy itt lehettek. Még Horvátországból is érkeztek két kocsival, és a környékr l is jöttek. A jelenlév alpolgármester is hálálkodott. Jó volt tapasztalni, hogy több fiatal is érdekl dött.

A fehér asztal melletti folytatás majdnem 11 óráig tartott (az est 6 órakor kezd dött). Többek között egy Kolozsvárról áttelepült orvosházaspár is jelen volt. A férj a híres történész-tanár-kollégiumi igazgató, Gál Kelemen leszármazottja, aki unitárius, és elmondta, hogy mennyire jól érezte magát, mert nem igen van része ilyen eseményekben a környéken. Jó volt felfedezni, hogy Szomor Ferenc halgazdaságát (amit az el adás el tt látogattunk meg) egy olyan férfi vezeti, aki az erdélyi Marosújjárról származik, és akit kisgyermekként két testvérel mi kereszteltünk meg Kisadorjánban valamikor a 70-es évek végén. Az élményünket feledhetetlenné tette a másnapi városnézés. Vendégfogadónk, Szomor Ferenc és Vida József, a Rákóczi Szövetség elnöke vezetett és mesélt. A 12 ezer lakosú városka minden köve történelem, rengeteg emléktábla, szobor és emlékhelyek sora.

Láttuk a 90-es évek elején készült török parkot Szulejmán (aki Szigetvár ostroma idején halt meg) hatalmas mellszobrával, ami aztán kiváltotta sok jóérzés magyar nemtetszését és ugyanoda, ugyanolyan nagyságban el kellett készítsék Zrínyi Miklós mellsobrát is. Mind az esti el -adás után, mind pedig a másnapi városnézés után meger sódott bennünk az az elhatározás, hogy még visszatérünk Szigetvárra. Erre meg is kaptuk már el re a meghívást, felkérést, hogy a szeptember elején tartandó Zrínyi-napok rendezvényére szívesen látnak.

A visszafelé utunkon már nem volt es és köd, február utolsó napján napsütésben érkezünk haza. A közel 800 km-es, kétnapos kiruccanásunk, úgy érezzük, jó misszió volt vallásunknak, egyházunknak, hogy tudjanak rólunk kis hazánk minden szegletében-zugában.

Balázsi László és Mária

Mit kíván tölünk az Isten?

A fenti cím Mikeás próféta könyve 6. része 8. versében található. Ez a bibliai üzenet volt az alap gondolata a január 20-27 között tartott egyetemes imahétnek. Jó, ha idézzük az egész verset: „Megjelentette néked, óh ember, mi legyen a jó, és mit kíván az Úr Teled! Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot, és hogy alázatosan járd a te Isteneddel.” Egyházkerületünkben elég kínos volt az elmúlt évben, amikor a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa illetékesének kérésére egy tájékoztató jellegű felmérést kellett volna összeállítani, de körlevelünkre nem kaptunk egyetlen érdemleges választ sem, hogy hol, hányszor, kikkel, milyen formában tartottak gyülekezeteink, vagy vettek részt ökumenikus imaheti alkalmakon. Ezért lehetett örömmel fogadni a Magyar Unitárius Egyház Kolozsváron, 2013. január 8-án kelt levelét, amit Bálint Benczédi Ferenc püspök, Székely Kinga Réka, hitélet-fejlesztési és missziói eladó tanácsos, valamint Demeter Lóránd, a Teológiai és Szakképesítési Bizottság elnöke írt alá, amelyben kötelező érvénynek mondja ki az Egyházi Képviselőtanács Elnöksége az imahéthez való csatlakozást. Az eredményről nem tudni még egyetlen egyházi viszonylatban, hiszen az erdélyi határidő húsvét ünnepéig terjed.

Itt az Anyaországban az ökumenikus imahetet a már említett időszakban tartották, tartottuk. Sokévi tapasztalatunk mutatja, mondatja azt, hogy ebben az időszakban inkább felfigyelnek ránk is, ott ahol próbálunk mozgolódni, észrevétni magunkat. A kisvárosban él és tevékenykedő felekezetek hívei és papjai az idén is sikeresen szerveztük meg az istentiszteleteket. E sorok írója és hívei több alkalommal vettünk részt istentiszteleteken. 20-án mindhárom felekezet a saját templomában nyitotta meg az imahetet. Az unitárius templomba szerdán „ért el” az imalánc. Erre az alkalomra összeállított éneklészet (ismert katolikus és protestáns énekeket választottunk) dicsértük az Urat. A lelkészek egymásután mondták el gondolataikat a központi témával kapcsolatban, de aktuális kérdéseket is felvetettek. Régi egyezségünk az is, hogy mindenki a saját egyháza tanítása és saját felfogása szerint fogalmazza meg üzenetét, nem kellett attól tartani, hogy az elírt perikópa szerint az unitárius esetleg valamilyen dogmáról kell szólni.

A tartalmas gondolatok után az együttléti szeretetvendégséggel zárult, amikor kicsi gyülekezetünk szeretet-áldozatából süteményekből jó meleg teából részesülhetett mindenki. Csütörtökön a katolikus kápolnában gyűltünk össze. Akárcsak elzárnap, most is elmentünk kocsival a távolabb

él, nehezebb mozgású testvéreinkért, majd haza is vittük. Itt is megszólalt mindhárom lelkész. Mindenhol a házigazda kezdte az üdvözléssel és imával.

Elzárnap este az ökuménia jegyében Assisi Szent Ferenc imáját olvastam el:

*Uram! Tégy engem a Te békéd eszközévé,
Hogy ahol gyölet van, oda szeretetet vigyek,
Ahol sérelem, oda megbocsájtást,
Ahol széthúzás, oda egyetértést,
Ahol tévedés, oda igazságot,
Ahol kétség, oda hitet,
Ahol kétségbeesés, oda reményt,
Ahol szomorúság, oda örömet.
Hogy ne vigaszt keressek,
Hanem vigasztaljak,
Hogy ne megértést keressek,
Hanem másokat értsek meg,
Hogy ne engem szeressenek,
Hanem szeretetet nyújtsak.
Mert amikor adunk,
Akkor kapunk,
Mikor megbocsájtunk,
Akkor nyerünk bocsánatot,
Mikor meghalunk,
Akkor születünk meg az örökkévalóságra.”*

A beszédek elhangzása után a katolikus plébános vezette református kórus énekeket adott el. Végül útravaló csomagot kapott mindenki az elváláskor. Pénteken e sorok íróját és feleségét Dévaványára hívták a református testvéreknél szolgálni. Itt a helybeli katolikus plébános is részt vett. Az istentisztelet végén a feleségemmel elénekeltek a régi székely himnuszt.

Vasárnap volt az imahét ünnepélyes zárása a helyi református gyülekezeti teremben. Itt is a helybeli lelkész, Tóth Zoltán – akinek felesége is lelkész, és akiket tavaly szüniktattunk be tisztségükbe – köszöntött és beszélt, majd következett a biharnagybajomi lelkész, Domahidi Péter (szintén erdélyi származású, mint a dévaványai Béres János is), aki híveivel jött el az ünnepi zárásra. Majd az újirazi katolikus kollega, László Zoltán atya következett, aki H se József plébánost helyettesítette, aki nemsokára megérkezett vezetni a dalárdát. Végül én zártam a beszédek sorát egy aktuális, szomorú dologra is emlékezve: elzárnap halt meg Dr. Hegedűs Loránt, a nagynevű tudós református lelkész-püspök-tanár-irodalmár.

Bizalmas ágapéban részesültünk református testvéreinknél is, de félént egész héten lelkieken gazdagodtunk, az együvé tartozásban, szeretetteljes krisztusi hitünkben. Egy nem tudom honnan

származó áldással és Reményik Sándor verssel búcsúztunk el.

„Maradjon veled áldásával a magasságos Isten, hogy tiszta szívvel élhess. Legyen mindig bizonyosság a szívedben, hogy az élet, amelyet ajándékba kaptunk, gyönyör. Áldjon meg Isten gazdagon, hogy életed teremhessen emberséget, jószágot, hálát. Lelj rá mindennap egy kis mennyországra itt, a földön, amire rácsodálkozhatasz, s amit megoszthatsz másokkal. Tölts el sok bensőséges órát szeretteid körében, és adjon Isten melléd igaz barátokat, lelki társakat. Fedezz fel újabb szépsége-

ket, találj rá új megfjtésekre, s maradj lelked mélyén mindvégig gyerek, kíváncsi s mindig nyitott az eljövend felé. Áldjon meg Isten szép célokkal, tervekkel, áldjon meg új ervel, hogy lelkesen és hálásan dolgozhass, és figyelni tudj Isten útmutató szavára. Életedeidb l merített tapasztalataid és bölcsességed segítsen másokat is, hogy felismerjék a szeretet valóságát, Isten hozzánk hajló irgalmasságát. Járj minden utadon Isten áldásával.”
Ámen

Balácsi László

Ifj. és id. Wengarter András keresztel je

Farsangolás Füzegsármatonon

Mi is a vallásszabadság?

A vallásszabadság napján arról szólt az üzenet, amit Magyar Lajos, erdélyi, sepsiszentgyörgyi költő a lelkészünk, Balácsi László ny. mb. püspök idézett: „A szabadságot én itt hordom / Itt a szívemben, / És nem tépheti ki onnan soha / Senki sem.”

Egy tucatnyi hittanos gyerek erre l tett tanúbizonyságot január 13-án, délel tt az unitárius templomban. Miközben a reformáció évszázadában, amikor máglyák gyúltak, pallosok suhogtak, akasztófákat ácsoltak, börtönajtók nyíltak, a számkivetettség várt azokra, akik Krisztus evangéliumát vissza akarták vinni az igaz gyökerekhez, Erdélyben Dávid Ferenc radikális reformátor vezetésével, János Zsigmond fel-

világosult fejedelem oltalma alatt megszületett a lelkiismeret és vallásszabadság törvénye 1568-ban, a vízkereszt, Tordán, január 6-13 között tartott országgy lésen. A korabeli világban ilyen nem volt! Kés bb még az amerikai függetlenségi nyilatkozatba, alkotmányba is belefoglalták ennek a törvénynek alap gondolatait.

Itt, a Kárpát-medencében sokkal mostohább lett a sorsa a törvénynek. Dávid Ferencet az ellenreformáció szellemében holttig tartó börtönbüntetésre ítélték, Déva várába zárták, ahol 1579. november 15-én mártírhálált halt.

A Báthoriak után a protestáns fejedelmek is igyekeztek elpusztítani ezt az egyedüli magyar földön született magyar egyházat. A reformációkorbeli 425 egyházközség b l mára már 110-120 egy-

házközség él a Kárpát-medencében. De akik maradtunk, tovább visszük és hirdetjük, megvédjük és tovább adjuk ezt a majdnem félévezredes magyar örökséget, nevezhetjük ezt is bátran magyar unikumnak.

A vallásszabadság napját egyébként a Magyarok Világszövetsége indítványozta törvénybe foglalni a rendszerváltás után. Sokat mond az is, hogy

erre a mai napig nem kerülhetett sor, de a Magyar Unitárius Egyház évi rendszerességgel, a tolerancia jegyében minden évben megtartja azt.

Ezt tettük mi is itt városunkban, mert erre kötelez a nagyszerű hitvalló el dök példája, és magyar értéink megvédése és átadása az utókornak.

Kovács Gréta,
békéscsabai gimnazista

F hajtás egy fákllyaviv élet el tt

Néhai prof. Kővári Zoltán nyugalmazott biológia tanárra, békési presbiterre emlékezve

„A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel, mennyire érti meg, és hogyan használja fel er it saját hasznára.” (Szent-Györgyi Albert, Nobel-díjas magyar biokémikus)

K vári Zoltán 1932. június 8-án született az udvarhelyszéki Kénos községben.

Édesapja Dr. K vári Jakab unitárius lelkész, címzetes egyetemi teológiai tanár, édesanyja Pálffy Margit unitárius kántor-tanító. Anyai nagyapja id. Pálffy Ákos kántor-tanító volt, aki nagy hatással volt emberileg és pedagógusként is életpályájára.

Testvére K vári (Vaszlán) Katalin, aki jelenleg Nagyszalontán él és a helyi unitárius szórvány gondnoka. A család 1945-ben Brassóba költözött, édesapját az ottani unitárius parókiára helyezték át. 1951-ben ott érettségizett a helyi Katolikus Gimnázium végzős diákjaként. Szüleit fiatalon elveszítette, tizenöt éves volt amikor elhunyt édesanyja, és huszonöt éves korában vesztette el az édesapját.

Tanulmányait a kolozsvári Bolyai János Tudományegyetemen folytatta, ahol 1955-ben biológiai-kémia szakos középiskolai tanári diplomát szerzett. Kinevezett tanárként egy évig a Bihar megyei Belényes városában dolgozott. 1956-ban került Nagyszalontára, az Arany János F gimnáziumba, ahol 39 évig tanított. 1955-ben n -sült meg, felesége a nagyszalontai születésű Bordás Ilona, biológiai-kémia szakos középiskolai tanár, akivel a kolozsvári Bolyai Egyetem Természettudományi karán ismerkedtek meg.

Fiúk, K vári László dr., 1956-ban született. Középiskolai és egyetemi tanulmányait Kolozsváron és Bukarestben végezte, majd ösztöndíjas biokémikusként az AEÁ-ban, Memphis-ben szerzett doktori címet. 1985 óta az AEÁ-ban, Detroit-ban él, a Wayne Állami Egyetem Orvostudományi Karán egyetemi tanárként és kutatóként dolgozik.

Lányuk, K vári Csilla 1962-

ben született. Középiskolai és egyetemi tanulmányait Nagyszalontán, Kolozsváron, Szegeden és Budapesten végezte. 1990 óta családjával Magyarországon él a Békés megyei Vészt n, ahol a helyi általános iskola angol nyelvtanáráként dolgozik, valamint a Báthory István Középiskola Vészt i Tagintézményének tanára és vezetője. Férje, Cs sz Ferenc a vészt i Sinka István M vel dési Központ és Városi Könyvtár igazgatója. Gyermekük: Bence és Orsolya.

A nagyszalontai évek alatt K vári Zoltán az Arany János Gimnázium biológiatanáraként igyekezett megszerettetni diákjaival tantárgyát, azáltal, hogy igényes és korszerű szaktantermet alakított ki, ahol a kísérletezés és a diákköri munka f hangsúlyt kapott. Kirándulásokat szervezett a különböző tájegységek él világának bemutatására és megismerésére, folyamatosan képezte magát, szaklapokban cikkei jelentek meg. Szakvizsgát tett a biológia tanítás módszertanából. Hobbija volt a fotózás, az iskola diákjai részére szakkört szervezett és vezetett, a képekb l kiállításokat rendeztek. Vezet ként irányította a természet-tudományi munkaközösség munkáját, igazgatóhelyettesként a gimnázium magyar tagozatának a szakmai munkájáért felelt. Részt vett a gimnázium által szervezett feln ttképzésben. Iskolájában érettségi találkozót szerveztek, ahol volt diákjaival szívesen találkozott, ápolta a kapcsolatokat.

Természetjáróként rendszeresen kirándult a Bihari hegyekbe, ahol kollégáival, barátaival megismertette a karsztvidék szépségét. Családjával, barátaival els telepesekként nyaralóövezetet létesítettek a mai Boga-völgyében, ahol a nyári szünid ket töltötték feltérképezve a táj turisztikai látvá-

nyosságait, növény- és állatvilágát.

A természetjáráson kívül hobbi-bija volt az utazás. Bejárta Európát családjával együtt, többször járt Angliában, és fél évet töltöttek feleségével együtt fiánál az Amerikai Egyesült Államokban. Mindennapi tevékenységei közé tartozott a kertészkedés, melynek során kísérletezett a növényfajtákkal és kikapcsolódott. Bár elkerült a Székelyföldr l, de amíg lehet -sége és egészsége engedte gyakran visszatért, tartotta a kapcsolatot rokonaival. A 90-es években két alkalommal esett át szív m téten.

2000. óta, visszahonosítását követ en, Magyarországon, Békés városában élt feleségével. Unitárius örökségét és identitását nem rejtette véka alá: a Gyula és környéke Szórványegyházközség keblitanácsa békési tagjaként lelkesen támogatta Balácsi László egyházi f jegyz , püspökhelyettes szórványgondozó munkáját, igyekezett részt venni hitvestársával együtt a Gyulán szervezett konferenciákon és a Füzesgyarmaton tartott Alföldi Unitárius Búcsú ünnepi alkalmain.

2013. január 15-én súlyosbodott az állapota, melynek következtében azonnali sebészeti beavatkozásra került sor. A sikeres m tétet követ en, minden orvosi igyekezet ellenére, egy hirtelen szív m kódési zavar következtében 2013. január 21-én elhunyt a békéscsabai kórházban.

Hamvai elhelyezésére 2013. február 1-én került sor Békésen, a Rózsa temet ben, Balácsi László és Pálffy Tamás Szabolcs unitárius lelkészek, valamint Balácsi Mária unitárius énekeszér szolgálatával. Emléke legyen áldott!

(PTSz)

KI VOLT DICSŐS, KI VOLT NAGYOBB?

A Füzesgyarmati Egyházközség ifjúsági műsora

Évek óta – a rendezők és felvételkészítők szerint, de a visszajelzések szerint is – sikerrel szerepelünk az unitáriusok TV-s ifjúsági adásaiban. Úgy gondoltuk, hogy közreadjuk a nyári műsorunkat, hogy mások is felhasználhassák ezt az összeállítást. A november 18-án tartott Dávid Ferenc emlékestiszteleten újból eladtuk. Az énekek dallamát le lehet venni a világhálóról, a szövegeket Endrődi Sándor költő írta, és néhány más, kevésbé ismert tollforgatótól kölcsönöztem, alakítottam (Tóth Kálmán és B. Büttner Lina „Ki volt nagyobb” című, 1914-ben, Budapesten, a Singer és Wolfner Kiadásában megjelent verseskötetben, de más kiadványban is megtalálható versei ihlettek, csakúgy mint id. Bárány József egykori városfalvi lelkész, aki ilyen címen egy, a két világháború között megjelent Unitárius Kalendáriumban írt verset.)

ÉNEK: Zsoltáros hangon szálljon énekünk, imádunk Téged, áldott Istenünk!
Zsoltárok szárnyán imádság fakad, imádság ölében az élet szabad.
Zsoltáros hangon zengjünk éneket, jószágos Isten, dicsőség Neked!
A szívünkben hit, lelkünkben remény, istenországa így jön mifelénk,
Gonoszok szaván el nem indulunk, Jézus példája szabja meg utunk,
Zsoltáros hangon zengjünk éneket, jószágos Isten, dicsőség Neked!

BEVEZETŐ GONDOLATOK: Én a Máté evangéliuma 16. részének 13-16-ig terjedő verseit olvastam fel. De lehet szabadon választani más megalapozást is. A fenti versek alapján célként próbáltam megfogalmazni, hogy mekkora nagyságokat adott az Isten nekünk történelmünk folyamán. Jézus nagyságát kiemelve, olvastattam el Endrődi Sándor versét:

Nincs nála istenibb lény a világon, / nincs nála szeretőbb és szenvedőbb.
Haladjunk tiszta szívvel nyomdokában! / Nagy lelkébe a jószág fénye árad.
S napként világít minden bűn előtt. / Egész valója irgalom, bocsánat.
Hittel hajol le Lázár nyomorához. / Magához emeli a szenvedőt.
Vér igaznak igaz könnyel áldoz. / Előtte nincs különbség. / Ember: ember.
A szívet nézi, a rejtett redőket. / Keze csak áld, csak simogat, de nem ver!
Nehéz útjának tövis a virága, / De példájánál nincs nagyobb, dicsőbb.
Amerre jár-akár a Golgothára - / kövessük őt!

ÉNEK: Jézus tanítványa leszek én, mindig-mindig rá hallgatok én,
Benne lelem nyugtom, életem, boldog leszek, ha őt követem.
Az istenháza hív engemet, Jézus szavát boldogan veszem,
Az élet útjain vezet, hozzá vágyik szívem szüntelen.
Jézus tanítványa vagyok már, mindig-mindig őt követem már,
Boldog vagyok, hogy őt követem, jó tanítvány leszek örökre.

MIND, KÓRUSBAN: Nem tudjuk mi, ki volt dicsőséges, ki volt nagyobb,
s életével ránk mit hagyott?

GYERMEK: Az-e, aki a hitéért genfi máglyán elhamvadott,
S ott a mezőn, ahol meghalt, most győzelmes oszlopa áll
A békepalota előtt, hadd ismerje a nagyvilág?

GYERMEK: (megválaszolja: Szervét Mihály, egyistenhívő spanyol orvos, teológus, máglyán égették meg 1553-ban a Genf melletti Champel mezőjén. A válaszokkal együtt fel lehet mutatni képeket, mert majdnem mindenki látni maradt valamilyen.)
Vagy az, aki kerekkövön beszélt Jézus szellemében,
Kincses Kolozsvár követte, oly erő volt a hitében.
Az ember megbecsülése, ima és jótett a lényeg,
A hit Isten ajándéka, ez a legszebb világnézet.
Vallásszabadságért küzdött a tordai országgyűlésen,
S mártírhalált kellett haljon Déva vára börtönében?

GYERMEK: (a válasz: Dávid Ferenc, egyházunk megalapítója, 1579-ben halt meg.)
Vagy az, aki a Szentírás alapján sok tudással szembeszállott,
Le nem győzte védelmezte a megismert igazságot?

GYERMEK: (a válasz: Enyedi György tudós püspök.)
Vagy az, kinek idejében sok templomot veszítettünk,
De úgy szólt a nagy viharban, hogy helyén maradt a szívünk?

- GYERMEK: (a válasz: Almási Mihály püspök.)
Vagy az, aki vallásunknak újra fényt és nevet adott,
Egyházunknak szeme, szíve és lánglelkű szónoka volt?
- GYERMEK: (a válasz: Szentábrahámi Lombard Mihály tudós püspök.)
Vagy az, kinek idejében sok templomunk, tornyunk épült,
Erdély népének szemében vallásunk újra megszépült?
- GYERMEK: (a válasz: Lázár István püspök.)
Vagy az, aki összeszedte a székely meséket, nótákat,
Egy csokorba gyűjtögette a szebbnél-szebb „Vadrózsákat”?
- GYERMEK: (a válasz: Kriza János népdalgyűjtő püspök.)
Vagy az, aki százévesen tíz tudomány hordozója,
A hitünkkel megjósolta, hogy az a „jövő vallása”?
- GYERMEK: (a válasz: Brassai Sámuel, az „utolsó erdélyi polihisztor”).
Vagy az, aki megmutatta, hogy a székely szegény legény
Nagyra képes, ha van hite és az akarata kemény,
Kinek Isten segedelme volt virágzó gazdaságán,
S fejedelmileg áldozott hitünk, egyházunk oltárán?
- GYERMEK: (a válasz: Berde Mózsai jótevő, két gimnázium is épült adományából.)
Vagy az, aki félszázadig hordott püspöki palástot,
Kinek bölcs vezetésével kis egyházunk felvirágzott,
Nagyra nőtt a tekintélye, bár Trianont megszenvedte,
Eljutott szép vallásunknak külföldre is a jó híre?
- GYERMEK: (a válasz: Ferencz József püspök, aki 52 évig vezette egyházunkat)
Vagy az, akinek munkája a „Székelyföld leírása”,
Ma is él sok adománya, székely népének javára,
Szejkefürdőn rízi porát székely kapuk hosszú sora,
Minden évben, augusztusban emlékezni járunk oda?
- GYERMEK: (a válasz: Bárány Orbán Balázs, a „legnagyobb székely”).
Vagy az, aki fiatalon bejárta a nagyvilágot,
Tudományát hazahozta, Mészáros népét tanította,
Álma nagy volt, éve kevés, szobor rízi az emléket
Lakiteleki Pantheonban, nagy magyarjaink sorában?
- GYERMEK: (a válasz: Balázs Ferenc mészárosi lelkész, néptanító, apostol.)
Vagy az, akit esperesként Budapestre választottak
Kolozsvári farsangnak, egyházunkat egyesítve
Egynéhány szép esztendőre, Trianont is feledtetve?
- GYERMEK: (a válasz: Józsa Miklós püspök, költő.)
Vagy az, aki legnagyobb lett zeneszerzőink sorában,
Járta a Kárpát-medencét, meghallgatott nótákat,
Gyűjtögetve dallamokat, átadta a nagyvilágnak,
Zongorázva, bemutatva, milyen szép a magyar népdal?
- GYERMEK: (a válasz: Bartók Béla világhírű, a legnagyobb magyar zeneszerző.)
Vagy az, aki...sokan voltak...a hívek és választottak,
Ki tudná mind elsorolni, mi volt évszázadokon át,
Amíg idáig jutottunk, ismét egy lett az egyházunk?!
- MIND, KÓRUSBAN: Nem tudjuk mi, ki volt dicsőbb, ki volt nagyobb,
S életével ránk mit hagyott?
De áldjuk az Istenünket, hogy mi magyar unitáriusok vagyunk!
- GYERMEK: Én unitárius vagyok, e hitben élek, dolgozom.
Munkámban Jézus a vezérem, és Isten a segítségem.
Mi testvérek vagyunk mind, emberek! Törvényünk egy: a szeretet.
Célunk is egy a munkánkban: Boldog föld: Istenországa!
- GYERMEK: Unitárius vallásomhoz halálomig hű maradok,
A templomba buzgón járok, minden munkámban helytálló,
Egyházamat rözöm, védem: Isten engem úgy segítjen!
- ÉNEK: Föl, föl tovább, kicsiny sereg, a Messiás ott van veled,
Jöhet börtön, kereszt és halál, a jó Isten keblére zár.
Égi hang azt parancsolja, el ne hagyd az igaz utat!
Azt az utat, amelyen ment, Úrjézus és Dávid Ferenc.
Golgota és Déva vára áll, elttünk fény, mögöttünk árny,
Menjünk együtt tovább-tovább, szólni Isten szent parancsát!

Összeállította: Balácsi László

Az elmúlt két évtizedben a Lakiteleki Népf iskolán két kollégiumi forma alakult ki. Az egyik a terepet járó, népismereti kollégium. A másik népf iskolai kollégiumi forma két esztendő s.

A hallgatók negyedévente találkoznak egy-egy hétfőgén, s péntek estét l vasárnap délig konzultációk, tréningek, közösséget szervez , er sít gyakorlatok, interaktív foglalkozások segítenek föltárni az adott témakör ellentmondásait, összefüggéseit.

2011 februárjában három kollégium indult: az Apor Vilmos Közéleti Kollégium, a Balázs Ferenc Népf iskolai Kollégium és a Szent-Györgyi Albert doktorandusz hallgatók Kollégiuma.

A Balázs Ferenc Népf iskolai Kollégium azzal a szándékkal indult, hogy megismerve a népf iskolai mozgalom lényegét, küldetését, a Kárpát-medencében kiterjesszék a népf iskolai mozgalmat, és az anyaiskolához (Lakitelek) intézményeket hozzanak létre.

Nyugaton Vasváron, Közép-Magyarországon Nagykátán és Baján, keleten Túrístvándiban és Erdélyben Bükfalván, Csíkszentimrén, ill. a Délvidéken lesznek kiemelt népf iskolai központok.

„Valamennyi kollégiumunkat jellemzi a nemzet iránti elkötelezettség és a fokozottabb közéleti érdeklődés. Alapelv, hogy a vonzó ismeretbítés mellett fejlesszük a közösség iránti érzékenységet,„ összegzett Lezsák Sándor a kollégiumok zárásán.

Két év alatt megtanultuk, hogy az egyetemes magyarságban szabad csak cselekednünk, csakis így érhetünk el tartós eredményeket.

Tisztában kell lennünk azzal is, hogy az ember igazi lehet sége a másik emberrel való kapcsolatában van, és mindig közösségben kell gondolkodnunk és cselekednünk.

Csakis ebben a szellemben tudunk egészséges közösségi tereket létesíteni, kiépíteni a népf iskolai hálózatot a Kárpát-medencében.

Másik fontos szempont, hogy feltétel nélküli szeretettel végezzük népnevelő munkánkat. S ezt osztársadalmi feladatnak kell tekintenünk.

Megtanultuk, hogy szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra. A népf iskolai munkánkban el kell érünk, hogy a lélek fel l közelítsük meg mindennapi munkánkat.

Proféta lelkület névadónk szellemében közösség alakult a Kollégiumban, ahol közösségi munka zajlott, átélhettük az együvé tartozás felemelő élményét.

A Kollégium hallgatói ökumenikus szellemben munkálkodtak (katolikus, református és unitárius). Mi unitáriusok is szép számmal képviseltettük magunkat.

Mészáros l az unitárius lelkész házaspár és egy-két ifjúsági munkás, Magyarországról az UART (Unitárius Alkotók Társasága) képviselőjében Felhős Szabolcs az UART alelnöke Vásárosnaményből és Szigeti Gábor az UART budapesti megbízottja vettek részt a Kollégium munkájában. (F.Sz.)

Ez év szén új presbitériumot választott a beregi unitárius szórvány. Az új presbitérium: Varga István gondnok, Demeter István jegyző, Szabó Elemér ifjúsági vezető és Felhős Szabolcs misszionárius advent első vasárnapján tették le az esküt.

A PUSZTASÁG FELE

Mintha egy hosszú úton mennék bosszankodva, hogy miért hajlik az út gerince jobbra-balra vargabetekkel, kanyarokkal, árkokkal, fákkal, kis hidakkal;

mintha csak mennék gyanakodva, amíg végül a szürke síkon a fák elkullognának földre, a bozót bebújna a földre és a szél kitepdesné sorban a megfeketült fűcsomókat...

Ott maradna a végtelenség, a föld, az ég, a horizont tisztán és jól beláthatóan. –

Nem kellene már fütyörészniem se szokásból, se félelemből és bölínthatnék szomorúan: lehet szerelem nélkül élni.

Dusa Lajos

KELET FEL L

HISZEK

Hiszek rendületlenül, mert kell, mert e belépő üdvösség nékem. Bár lelkem ostromoztatik és szívembe barázdát hasít, de mégis a hit nem egy veszendő kincs.

Szépség, öröm ha a világtól jön lekacagott szavak az Isten előtt. Egy acél és egy az út melyre léptél, ne játszd el a reményt, csak higgy és a kapukon keresztül, a városba lépsz.

Tóth Miklós

Ó, BOLDOG ISTEN!

*Ó, boldog Isten!
Most mennyei fényed egy kis sugara érint.
De jó, de jó,
de jó most élni;
egy kicsit megint neked zenélni,
hegedőre hajtva fejem.
Ó, áldalak Uram,
hogy megtehetem.*

Ószabó István

Kitartó

Vajon ki segít rajtam? Imádkozzék értem, tiszteletes asszony!

Hányszor, de hányszor hangzik felém a kérdés. Kétségbeesés határán vagy éppen a kelles közepében lev emberek keresik a lehetéseket, hogy ismét egészségesek, épek, azaz egészségesek legyenek.

Talán emiatt is választjuk éppen azt az orvost, mert hiszünk abban, hogy képes meggyógyítani bennünket. Talán ezért ér sítjük meg kapcsolatainkat, éget szükségünk van rá. Talán emiatt is imádkozunk, legalább a bajban, a felborult egyensúly helyreállításáért dolgozva.

Jézust is sokan, de milyen sokan keresték meg! A válasz mindig ez volt: Legyen a te hited szerint (Mt 8,13) Ez egyike a szellemi törvényeknek. Az fog beteljesedni, amiben hiszünk, amiről legbelül meg vagyunk győződve. A hit ilyenformán dolgozhat értünk, de dolgozhat ellenünk is. Paracelsus is felismerte, hogy a képzelet elidézhet betegségeket, de csak a hit minden betegség gyógyítója.

A valóság pedig kérlelhetetlenül körbevesz: egyikünknek boldogság, másikunknak szenvedés.

Közben rajtunk keresztül mutatkozik meg, leplez dik le az isteni csoda. Ahogy váltakozik a boldogság és szenvedés életünkben, lassan átismételjük leckéinket.

A betegségben veszteségek tömegével találjuk magunkat szembe, el kell viselni kiszolgáltatott állapotot, tehetetlenséget, ugyanakkor felcsap a bizalom hulláma is lelkünkben, ha tényleg meg akarunk gyógyulni. Tényleg.

Olyan pedig soha még egyszer nem lesz, mint régen volt, a gyógyulás új egyensúlyt jelent.

Nekem Andrew Matthews az egyik kedvenc „életfilozófusom”. Szerinte az élet leckék sorozata, amiben mindig meg kell tanulnunk valamit. Ha nem vagyunk hajlandók megtanulni, akkor újra feladja nekünk az élet ugyanazt a leckét. A „Hallgass a szívedre” című könyvében ezt mondja: „Akkor fejlődünk sokat, amikor nehéz idők járnak ránk. Mikor hozzuk meg életünk legfontosabb döntéseit? Amikor padlóra kerülünk, katasztrófák után, amikor tarkón csap minket az élet. Ekkor azt gondoljuk: »Ele-

gem van abból, hogy csóró vagyok és mindenki engem ugráltat. Elegem van a közepszer ségből. Most aztán tényleg összeszedem magam!» Sikereinket megünnepeljük – de nem tanulunk belőlük. Fájdalmas a bukás – de abból viszont tanulunk. Visszatekintve, a »katasztrófákat« fordulópontnak értékeljük életünkben.

Szokásaink rabjai vagyunk. Ugyanúgy viselkedünk egészen addig, míg nem kényszerülünk arra, hogy megváltozzunk.”

Szerintem, itt érdemes keresni az imádkozás lehetéseit. Naponta kell jobbitani szokásainkon egy-egy kicsit.

Életfeladatunk Istentől van. „Csak” éppen cselekedni kell azt. Ha már a szokásoknál tartunk, a fogmosás jó példa, mindenképpen jobb naponta fogat mosni, mint időről időre foghúzásra járni. A kitartó lélekápolás, imádkozás megtart az egészségben. Ha mégis benne vagyunk nyakig a katasztrófában, a betegségben, a kitartó hit gyógyulásként fog megjelenni. Elemi érdek imádkozni és dolgozni rajta mindennap. Kitartóan.

Bartha Mária Zsuzsanna

▶ SZEGED

Karácsony Szegeden

A karácsonyi istentiszteletre áhítatos szívvel készülünk. Ilyenkor a harangok hívó szavára szép számmal jelenik meg a gyülekezet. A prédikáció alapjául Lukács evangéliuma 2. rész 11. vers szolgált.

Az örömmüzenet központi szava: a megtartó Jézus egész életével váltotta meg az emberiséget. Nem reformálta, hanem teljesen új erkölcsi értékrendet teremtett. Nem egyik napról a másikra, hanem lépésről lépésre. Példát adott a szeretet, a jóság, az erkölcs gyakorlására. A gyülekezet hálatelt szívvel, hitben meggazdagodva állt az Úrasztala körül. Az úrvacsorát Szegeden és Vásárhelyen is Fekete József és neje adta szeretteik emlékére.

Az istentiszteletet angyaljárás és a gyermekek sora követte. Gábor Hajnalka Bartócz Ilona: Három karácsonyi galamb c. elbeszélését olvasta fel.

Bohr Ági, Kuna Áron és Kuna Máté karácsonyi dalokat adott el citerakísérettel, Bohr Panka és Bohr Marietta is velük énekelt.

Szeretet, jóság töltötte el szívünket e drága ünnepért.

Békességben, szeretetben épül a lőrinci gyülekezet

Gyülekezeti lelkészként kimondhatatlan öröm látni, hogy újra épül, gyarapodik az egyházközség. Egyre többen térnek vissza a régi hívek közül és sok új család is csatlakozik hozzánk.

Sok nehézségen ment át a pestszentl rinci egyházközség az elmúlt években, de egy ideje már a békesség és szeretet lelkülete járja át a közösséget, hála gondviselő Atyánknak.

Giba Ferenc gondnok odaadó munkája és egy nagyszerű, egyházért tenni képes presbitérium segíti munkámat. Így együtt, egy akarattal többre vagyunk képesek, és a sok munkának meg van a gyümölcse.

Budapesten két utca is viseli Dávid Ferenc egyházalapító püspökünk nevét. Az egyik a 18. kerületben található. 2012. november 18-án, Dávid Ferenc egyházalapító püspökünkre emlékeztünk, halála évfordulóján az istentiszteleten, utána együtt mentünk át a 18. kerületben található Dávid Ferenc utca - Barcika tér sarkán lévő óvoda falán elhelyezett márvány táblához koszorúzni. Az óvoda vezetője vasárnap biztosította számunkra a bejutást a kertbe, ahol dr. Szent-Iványi Ilona lelkész áhítata után dr. L. rincz Ernő mondott rövid beszédet. Híveink szép számban vettek részt a megemlékezésen.

December 16-án ifjúsági adventi összejövetelt tartottunk templomunkban a konfirmált és konfirmálni készülő ifjaknak, valamint a magyarkúti gyermektáborrésztvevőknek, Szász Adrienne lelkész szolgálataival, gitáros énektanulással. A zenés istentiszteleten Vadady Attila és zenekara szolgált. Utána Dr. Petrovai Lászlóné, Zsóka egyházközségi jegyző asszony vezetésével mézeskalácsot süttöttünk és ajándékot készítettünk a kisebbeknek. Öröm volt látni a közel 60 fős ifjúsági gyülekezetet.

December 23-án, vasárnap délután 11 órakor rendeztük meg a karácsonyi gyermekistentiszteletet, szavalatokkal, ajándékosztással. Nagyon sok család jött el az idén is és szépen felkészítették a gyermeke-

ket. Részt vett az ünnepségen Halász István id sebb hívünk is, akinek versei is elhangzottak a szerző nagy örömeire. Összesen 86-an voltunk. Köszönet Kovács Levente presbiter testvérünknek és a N szövetség tagjainak a karácsonyfa feldíszítéséért és a csomagok elkészítéséért.

Híveink nagy számban látogatták a karácsonyi ünnepi istentiszteletet, összesen 123-an vettek Úrvacsorát.

A gyülekezet rászorultabb híveinek a katolikus Karitással együttműködve élelmiszersomagot osztottunk ki egy EU-s segélyprogram keretén belül.

2013. január 6-án, Vízkereszt ünnepén tartottuk újévi istentiszteletünket, összejövetelünket. Istentisztelet keretén belül köszöntöttük dr. L. rincz Ernő és Molnár János testvéreinket, akik a napokban töltötték be 85. életévüket. Az Úristen adjon nekik további jó egészséget, példamutató egyházépítő munkásságukhoz további sok erőt, hitet, szeretetet kívánunk! Az ünnepi istentisztelet után az egyházközség elöljárósága ebédet adott az ünnepelt tiszteletére a gyülekezeti teremben, Kovács Levente presbiter jóvoltából.

A Magyar Unitárius Egyházban 2013. január 13-án a Vallásszabadság napja. Ebből az alkalmából ünnepi emlékező istentiszteletet tartottunk január 13-án, az 1568-as Tordai Országgyűlés ediktumára emléke-

tünk, annak 445. évfordulóján, amikor a civilizáció történetében elször mondták ki a vallás- és lelkiismereti szabadságot.

2013. január 20-án, vasárnap gyülekezeti nap volt L. rincen, az istentisztelet keretén belül Kriza János miskolci unitárius lelkész tartott érdekes vetített képi előadást „Az Úton” címmel az El Camino zárandokútjáról. Szász Adrienne lelkész már reggel 10 órától várta a hitoktatásra járó gyermekeket a gyülekezeti teremben. Az ünnepséget szeretetvendégség követte, melyen dr. Jakab Jenő lelkész emlékére tortaárverést tartottunk, dr. Baki Andrea presbiter asszony és dr. Balogh Márton és Ágnes süttöttek finom házitortát erre az alkalomra. A zord idő ellenére sokan jöttek el az összejövetelre.

Petrovai László testvérünk segítségével létrehoztuk a facebook közösségi oldalon a Pestszentl rinci Unitárius Egyházközség csoportot. Kérjük csatlakozzanak hozzá. Az oldalon folyamatosan követhetők a legfrissebb gyülekezeti hírek, a fenti eseményekről készült fotókat is folyamatosan feltöltjük.

Március 24-én, Virágvasárnapon élő rádiós istentisztelet közvetítés lesz templomunkból, 10 órától. Az istentiszteleti szolgálatot dr. Szent-Iványi Ilona lelkész végzi, melyben közreműködik a kolozsvári Protestáns Teológia Unitárius Karának kórusa is.

Dr. Szent-Iványi Ilona

Uroborosz si jelkép

2000 februárjában – teológiai hallgatóként – egy jó nevű kolozsvári könyvesüzletben, egy akkor újdonságnak számító címertan könyvet lapoztam. Miközben a külvilágról meglepedkezve olvastam, egy férfi lépett mellém és azt kérdezte, hogy milyen szinten érdekel engem a heraldika. Be is mutatkozott: Turáni J. Lajosnak hívják és címer szakértő. Vizsgoztam a bemutatkozást, unitárius lelkészjelölt voltomat említvén és azt is, hogy a székely nemesi származású, tarcsafalvi Pálffy család címere színes változatát keresem. El került az unitárius címer téma is. Beszéltem a saját farkába harapó kígyó jelkép üzenetéről, a Sárkány Lovagrend jelképéről, a farkával önmagát megrajzó sárkányról, amelyet a másokon való segítség jelképének nevezett. Köpeczi Sebestyén József utolsó tanítványával való beszélgetés is hozzájárult ahhoz, hogy megvásároljam a címertan könyvet és a továbbiakban kövessem az uroborosz jelképre és unitárius címerünkre vonatkozó fejtegetéseket.

Az uroborosz témájú előadásra január 18-án este került sor a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség templomában. A rendezvényt hírül adó plakát a Dersi János terembe hívta az érdeklődőket, a résztvevők nagy számára való tekintettel, egy szinttel feljebb, azaz a neogótikus stílusú ingatlan emeleti templom helyiségében került sor.

A téma felkért szépkorúakat és közép-korosztályhoz tartozókat vonzott a templomba. A padsorokat benépesítik tudományköztes szellemi kalandban vehettek részt.

A házigazda lelkész, Nagy László unitárius püspökhelyettes elmondta, hogy Miholcsa Gyula tévéoperatőr és fizikus kezdeményezésére sikerült különböző területeken dolgozó szakembereket megnyerni a farkába harapó kígyó jelképe és az unitárius címer értelmezésére.

Elsőként dr. Czire Szabolcs unitárius teológiai tanár vetített képes bemutatójára került sor. A professzor a kígyótsí, egyetemes jelképként tárta eléink, mely igen gazdag jelentéstartalommal bír: föld és ég, „alsó és felső világ” közötti kapcsolatteremtést, állandó körforgást, meghalást és újjászületést, bölcsességet és gyógyítást egyaránt szimbolizál. A bibliai teológia tanára a teremtéstörténetbeli kígyót sajátos nézőpontból vizsgálta, rámutatva az elemi ösztönökkel – táplálkozás és szexualitás –

összefüggésbe hozható hullófallikus szimbólum voltára is. Az eredeti héber szövegben való idézés kultúrtörténeti különlegességként hatott. Az önharapás pozitív jelentéseként az öneszmélést, negatív jelentésként pedig az önmagába záródást, a külvilág elvesztését jelenti. A kivetített unitárius címer elemzése során fény derült arra, hogy a kígyó az öntudat, az értelmjelképe, a galamb Isten lelkét szeretné kifejezni, a zöld domb vagy a szikla az anyagi világot, az ékköves korona Isten országát szimbolizálja. Az előadó hangsúlyozta, hogy az unitárius egyház címerében látható uroborosz és a galamb a jézusi intelemre – legyenek tehát okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok!” (Mt 10, 16b) – utal. A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara tanára bibliai idézettel zárta bemutatóját: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme.” (Péld 9, 10)

„A filozófia a szimbólumokat köztudásban látja.” – fejtette ki dr. Ungvári Zrínyi Imre filozófiatanár, egyetemi docens. Három dolgot kell kiemelni a címer kapcsán: a dombon álló galambot, a farkába harapó kígyót és végül a koronát. A galambra nézve a szelídségre gondolhatunk, a dombra tekintve azt látjuk, hogy nem vesztik el a síkban. Fel kell tennünk a kérdést, hogy ha a kígyó teljesen felfalja magát, akkor csak önmagára reflektál? Az uroboroszt csak az Isten lel-

kére utaló galamb hozhatja ki önmagába forduló énjéből. A korona arany nemesfém anyaga a földből származik, de tisztított. A korona az uralkodás velejárója, fejen viselik, de vajon nem elég-e ha önmagunkon tudunk uralkodni? A Babes-Bolyai Tudományegyetem Filozófiai Tanszékcsoportjának etikatanára az unitárius címerben megjelenő emberi életlehetőségre mutatott rá.

„Azt, hogy mi játszódik le a mi fejünkben és lelkünkben, úgy gondoljuk, hogy mi jól tudjuk, de nem biztos, hogy jól értjük. Engednünk kell magunkat más által is megvilágítani, látásunkba mások szempontjait is be lehet, sőt be kell hozni.

Vajon milyen lenne az Örökkévalóság, ha értelmetlen lenne? A tudás akkor kezdődik, amikor rájövünk a magunk végességére.”

Sebestyén Spielmann Mihály nyugalmazott könyvtáros, a Teleki Téka volt igazgatója heraldikai szempontból közelített az unitárius címerhez, megemlítve, hogy annak megalkotása a huszadik században történt (Köpeczi Sebestyén József erdélyi heraldikus, címerművész alkotása. Szerkesztte meg.). Az általa ismert változatban pajzs alapon hármashalmon áll a galamb és mivel Magyarország címerében is hármashalom található, az unitárius jelképben rejtett utalást találunk az egyetlen magyar alapítású egyházra. Amennyiben hegyre, azaz szilárd talajra szállt a galamb, akkor gondolhatunk az Ararát hegyre, az ararásrészlő fehér galamb a tisztaság és a megújuló élet jelképe.

Utalt arra, hogy a Bethlenek, a Pekryek és a Somkerekiek címerében egyaránt jelen van a kígyóképe, mindezek alátámasztják, hogy az örök körforgás, a teremtés és újratehermentés és szimbolikája egyetemesen elfogadott a heraldikában.

A kígyó házat véd állat, a teljesség és a világmindenség jelképe is. Magyar néprajzi vonatkozásokat említve, házi és mesebeli, továbbá sárkánykígyókról és szörnyekről, illetve a kígyóhoz kapcsolódó babonákról és hiedelmekről is beszélt.

„Amikor Izraelben sivatagi útra indultam, arra hívták fel a figyelmem, hogy vigyázzak miként viselkedek, ha kígyó kerül a közelembe. Erre azt mondtam: én Erdélyben sem tudom, hogy mit tegyek, ha kígyó jön hozzám” – zárta humorral címer elemz el adását a történéssz.

Dr. Szatmári Mária pszichiáter elmondta, hogy minden emberi szenvedés oka a valamihez való ragaszkodás. Az emberi lélek orvosa szorongásos lelki betegeknek próbálja megmutatni a kivezet utat. A rossz kígyó képe a rossz gondolat, érzés és döntés állapotával társítható. Kiemelte, hogy szinte nincs is olyan pszichiátriai kórkép, amelyben ne lenne jelen a bős kör bezáródásának, azaz a rossz rosszabbodásának a jelensége.

Az emberi lélekkel foglalkozó orvos megosztotta azt a tapasztalatát, hogy a gondolati csapdába kerül emberek egyre jobban szenvednek a saját maguk teremtette ördögi körben. E körben a gondolatok és történések negatív eljelvé válnak. A valamihez való görcsös ragaszkodás miatt e betegeknek egyre nehezebbé válik a külvilág felé való nyitás. Az önma-

gába való harapás utalhat az önmarcangolásra, az uroborosz kép a kilátástalanság érzését sugallja.

Nem tudunk olyanról, hogy bármely kígyó valóságosan a saját farkába harapna; a kígyó pikkelyes hüll és vedléskor (gyengénlátó idszak, szerzemegj.) tesz egy olyan mozdulatot, amely a farkába való harapáshoz hasonlítható – mondta dr. Bálint István biológus.

A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum igazgatója az anyagkörforgásról, az életciklusokról és az élőlények belsejében lejátszódó homeosztázis jellegéről, azaz önszabályozó folyamatokról is beszélt. Az uroboroszt a folytonosság képével társította, kiemelve, hogy a ciklikusság a biológiai létchez tartozó tényszerseg.

„A kígyó egy nagyon okos, ugyanakkor nagyon ravasz és gyakran agresszív állat, amely képes megújulni, ezt a vedlés ténye is alátámasztja. Bár a kígyót a bölcsesség, a tudás jelképeként tartjuk számon, tudnunk kell azt, hogy ennek a hüllnek a látása és hallása nagyon gyenge (valódi hallásuk, illetve fülnyílásuk nincs, a földön élő kígyók belsejében jelzi a talaj rázkódásait, szerzemegj.). A kígyó kétágú, villás nyelvvel kitűnően érzékeli az illatmolekulákat és a hőmérsékletet. Áldozatait (kisebb vagy nagyobb élőlények) az esetek 99 százalékában biztos, precíz harapással ejti el. Kiemelhetjük a kígyó türelme, vannak olyan kígyófajták, amelyek tojásaik köré

tekeredve védik azokat, továbbá az is, hogy példamutatóan gondozza ivadékait.”

A biológus kiemelte e hüll hasznosságát: egy vipera 270-300 mezei egeret is megeszik egy év alatt, ugyanakkor egyes hüllkímérgét már most is használják gyógyszerek elállítására. A legtöbb mérges kígyó Ausztráliában él, a legtöbb – kígyóharapás okozta – halálesetet Indiában jegyezték. Fanyar humorral zárta eladását: „A pocok megkérdi a kígyót: Igaz, hogy megetted a barátomat? A kígyó így szól: Mérget vehetsz rá!”

Miholcsa Gyula fizikus a kígyóból a kibernetikába vezette figyelmünket, a harapási aktust folyamatként kezelve ok és okozati összefüggéseket állapított meg és mindezeket a negatív és pozitív visszacsatolások rendszerére vetítette át. „Ne áltassuk magunkat azzal, hogy a gazdasági válság elmúltával életünk visszatér a régi kerékvágásba. Az önmagába harapó kígyó gazdasági válságként is felfogható. A folyton önmagát erősítő rendszer egyszer csak tönkremegy és akkor épít vagy romboló eredmény maghasadás következhet be. Igen, az atombombára utalok, a robbanás egy új, egy más rendszert alakít ki, lényegében egy új világot” – mondta a jelenleg tévéoperatorként dolgozó Miholcsa.

Összegezve azt írhatom, hogy érdekes és izgalmas szellemi kalandban vehettünk részt a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség templomában január 18-án este.

Az unitárius egyház címerében is fellelhetjük szimbólum, a farkába harapó kígyó, az uroborosz egy hatezer évesre becsülhető jelkép, ilyen állat valószínűleg sohasem létezett.

Ennek ellenére, a téma iránt érdeklődő hallgatóság, a helyi és a megyei – sőt az országos média jelenléte mutatja, hogy az uroborosz jelkép mindmáig foglalkoztatja az értelmes híveket és a híveket.

Pálffy Tamás Szabolcs

Virtuális élet, valós aggály

Számítógép előtt ülök. Online megy a zene, két keres oldal, egy szótár, elektromos postafiókom és a „könyv” nyitva. E néhány virtuális csatorna mellett közvetlen környezetem: egy szoba, a maga berendezésével, egy személy, aki időnként beszél hozzám, s az ablakon kívüli világ. Az ég fénye tavaszt ígér. Ezzel gyanakvó vagyok (mint a közélettel). Egy pillanatra elképzelem, amint a déli féltekén, szíve forduló égre meredek. Biztatóan ijeszt, mennyire bennem van, mit látok (meg), s az hogyan hat (rám). Egyetlen árva él lény sincs, ami igazolná a fenti ígéretet. Szemem, szívem, külső-belső határam, és ezeket meghatározó kapcsolataimra terelődnek gondolataim.

Közvetlen valóságunk nagymértékben meghatározza gondolatainkat, érzéseinket. Ezért azon dolgozunk, hogy emberi lehetőségeink szerint javunkra alakítsuk környezetünket. Hogy békésen szép, nemes, emberi ügyek foglalkoztassanak, és ott is jól érezzük magunkat. Ebben nagy segítségünkre van a 21. századi technológia. Most annak egyik terméke képezi kritikus gondolkodásom tárgyát. A nyitott „könyvnek” érzelmi világunkat érint (mellék?) hatásairól kívánok írni. Hordozói szerint a fizikai valóság része, ám működésében olyan fogalmakat használ, melyek eredeti tartalmukhoz képest jelentés-

változáson mentek át. A közösség (építés), az ismerettség, a kapcsolat (teremtés), a tudás (megosztása), a vélemény (nyilvánítás), a párhuzamosan több tíz, a világ legkülönbözőbb helyein lévő emberrel való beszélgetés lehetősége – egyik arca. Ez önmagában elég arra, hogy érzékeljük: kapcsolataink, közösségeink, tudásunk átvedlik egy olyan színtérre, melynek működéséről, az emberi lélekre gyakorolt rejtett hatásairól egyelőre nagyon keveset tudunk. Ráadásul folyton változik, alkalmazásokat szül, és az újabb megújabb arc-lapok hozzáadásával az állandóság biztonságára vágyó szívünk számára e nagy „könyv” titokzatos idegenné válik.

Mint ilyen, a megismerésére csábít; azt az illúziót kínálja, hogy kiismerhet. És többnyire biztonságosabb tudni valamit, beavatottnak lenni, mint kívülállónak. Elhitteti, hogy általa részese lehetünk valaminek. Ezért kezdődik a versenyfutás! A „nehogy lemaradjak” mellett a „mivel bízni informálás” kényszeres sürgetése tart fogva. Az lapjain hasonló érték hírré válik, ha kertemben kinyílt a hóvirág, és hogy megszületett a kollégám fia. (És, ugye egyetértünk, ez még a legártatlanabb hasonlat?!). Általa (is) nyilvánvalóvá lett, hogy kíváncsiságunk sokkal kevésbé az (tudományos értelemben vett) ismeretlenre irányul, mint embertársaink életének részletekig menő kukkolására. Hol vannak, mit csinálnak, mit esznek, mit gondolnak, hogy éreznek, mit kedvelnek, kikkel társulnak, hová

járnak, stb.? Tesszük mindezt az összehasonlítás kedvéért: lássuk, mi magunk, a mi helyzetünk, állapotunk milyen az övékhez képest. Vagyis: önmagunkkal vagyunk elfoglalva. A közösségi oldalak, a „könyv” is egyfajta nárcisztikus megnyilvánulás terméke és színtere. Működésének minden részletében önbecsülésünket szolgálja.

A hasonlóság, a szimpátia, az együttérzés erejéig ez rendben is van. A valóság viszont egyrészt a sok fotónál és a több-kevesebb beszédnél sokkal összetettebb, árnyaltabb; másfelől, gyakran szembesülünk nagyon különböző helyzetben, körülmények között, véleményben élve. Kés is ugyanúgy hatnak ránk. Olyankor pillanatnyi tolerancia-küszöbünk, higgadtságunk, (életünkkel való) elégedettségünk, önképünk és jóérzésünk mellett a kapcsolat, az ismerettség jellege dönti el, mi születik meg bennünk, és hogyan reagálunk. Egy családtagnak, jó barátnak, közeli ismerosnek; egy számunkra valamireért fontos referencia-személynek nagyobb valószínűséggel „bocsájítjuk meg” másságát, „nézzük el” elnyösebb helyzetét. Irántuk játékosra fordítjuk a szót, és a bosszankodást, dühöngést, kíváncsi érdeklődést, irigykedést, szorongást, és mindazt, amit a másság szül, kevésbé ingerülten, agresszíven, olykor viccbe burkolva kezeljük. Nagyobb valószínűség szerint válunk közömbössé egy jelentős tudományos felfedezés iránt, mint egy ismeros megalapozatlan megosztása iránt. Természetesen ebben

az is benne van, mit tartunk vállalhatóknak, szalonképes érzésnek, véleménynek. Mindez nagyszerűen követhető a „könyvben”.

E többes feszültséget a végtelen felé közelítő képi anyag oldja-gerjeszti, melyre bármikor rácuppanhatunk. Aggodalomra leginkább az ad okot, hogy a megszületett érzelmeket nem éljük meg (kifelé); azok befele, ugyanabban a virtuális térben hatnak, és így, amiképp igazi örömet nem hozhatnak, úgy igazán föl sem oldódhatnak (belső) konfliktusaink. Emellett, úgy tűnik, a közös emlékezés legalább olyan fontossá válik, mint az új élmények teremtése. Pedig csak annak lesznek emlékei, aki (meg)éli az életét. Tapasztalom, hogy minden rögzített pillanat fölötti merengés a jövőnket lopja. Vagy ez a jövőnk?! A virtuális élet, az online-közösség és -kapcsolatok?! E képi információ mennyiségével arányos, vizuális, virtuális és érzelmi szennyezés (dés)? Valóban kizárólag tudatunkon és önfegyelmünkön múlik, mit adunk ki magunkról, életünkünk? És tényleg csak azt nézzük, amit látni is akarunk?! Tedd szívedre a kezdet: hányszor nézted végig ismeretlen ismerosid képeit? Az öröm, a hála és a gyönyörködés mellett hányszor volt benned irigység, a látottak mögé gondolás, kétely, bizonytalanság, hogy vajon; düh, harag?

Időnként rajtakapom magam (és így, zárójellel enyhítve, elszégyellem), hogy saját életem élése helyett bambulom mások lát-

szat-életét. Kapcsolati szinten is eljutottunk a háztartási gépek által segített langyos, kövér kényelembe. Ezért emlékeztetek, kedves Olvasó: ha tisztességszerűségbe szeretnél kerülni Önmagaddal, szabj határt virtuális életednek, és éld meg valós kapcsolataidat. Az intimitáshoz több kell,

mint egymagad. Szükséges az élet dinamikája, a találkozások, ütközések, kisimulások. Láthatatlan mellékszereplőként ott lenni a „könyvben”, több mint rejtőzködés. S mivel ez túl jól sikerül (már senki sem keres, annyira nem talál), kapcsolódj embertársaidhoz! Lelki sterilizációnk el-

len a moralizálás, a címkézés, a prédikálás, a kioktatás helyett teremtsünk valóságos, el- és befogadó közösségeket. Ahol szabadnak lenni nemcsak szabad és jó, de ahol istenarcúságunk tükrözik egymásban. Ahová elmehetünk, megnézhetjük, megélethetjük, amit kedvelünk. (És az-

tán megosztunk.) Ahol az emberi együttműködés legmagasabb rend formája valóságos együttélésben, értékek teremtésében valósul meg. Ahol önbecsülésünk egymás iránti elkötelezettségünkkel és megvalósuló tetteinkkel falkad.

Orbán Erika

Karácsonyi adománygyűjtési akció

A Gondviselés Segélyszervezet karácsonyi adománygyűjtési akciója minden várakozást felülmúló sikerrel zárult. Önkénteseink a Flórián téri, a CBA Vörösvár Kft. tulajdonában lévő élelmiszer áruház előtt tartós élelmiszer adományokat gyűjtöttek december 17-én és 19-én, délután 4 és 8 óra között. Az önkéntesek áldozatos és lelkes munkája, valamint az áruház munkatársainak támogatása eredményeként a két napon összesen 10 banános doboznyi tartós élelmiszert és tisztítószert ajánlottak fel jó szándékú

emberek, fiatalok, középkorúak és idősek, férfiak és nők. Az adománygyűjtésben résztvevő önkéntesek megérdemlik, hogy név szerint is megemlítssem őket:

- Bencze Margit (unitárius, a Start Garancia Zrt. munkatársa)
- Geréb Réka (unitárius, a Nagy Ignác utcai épület gondnoka)
- Hegyi Hunor (református, a Start Garancia Zrt. munkatársa és a segélyszervezet magyarországi tagozatának elnökségi tagja)
- Lehoczky Csilla (katolikus, a Start Garancia Zrt. munkatársa)
- Pelle Melinda (katolikus, a Start Garancia Zrt. munkatársa)
- Zoltán Réka (unitárius, főiskolai hallgató)
- Zoltán Csaba (unitárius, a Start Garancia Zrt. vezérigazgatója, a Gondviselés Segélyszervezet magyarországi tagozatának elnöke).

Külön köszönet illeti meg Léta Rozália testvérünket, a CBA Vörösvár Kft. munkatársát, aki abban segítette, hogy a vállalat lehetővé tegye a gyűjtést.

És természetesen a legnagyobb köszönet azoknak a vásárlóknak jár, akik adományaikkal segítettek a szegény családoknak, egyedülálló idősek embereknek. Felhívásunkra 80 ezer forint pénzádomány is érkezett a Segélyszervezet számlájára, amit ezúton is hálásan köszönünk. A csomagolóanyag és a szállítás költségeit a Start Garancia Zrt. vállalta. Az adományokból 27, egyenként 6-8 kg-os csomagot állítottunk össze. A tárgyi adományok összértéke megközelítette a 300 ezer forintot. A csomagokkal mintegy 50 felnőttet és gyermeket sikerült megajándékoznunk. A csomagok nagy része a Budapesti Unitárius Egyházközségen keresztül jutott el a címzettekhez, de küldtünk csomagokat Vásárosnaményba is, magukat unitáriusnak valló cigány családoknak. A Füzesgyarmati Egyházközséget pénzádománnyal támogattuk és Balázs László tiszteletes úr vállalta, hogy a helyben vásárolt ajándékokat a rászorulókhöz eljuttatja.

Az adománygyűjtés sikerét mutatja, hogy három doboz tartós élelmiszer még meg is maradt, mely egy élelmiszerbank induló készleteként év közben is fel tudunk használni a nehéz helyzetben élők megsegítésére.

Ajánljuk egyházközségeinknek és a nőszövetségeinknek, hogy szervezzenek a mostanihoz hasonló adománygyűjtési akciókat, együttműködésben helyi boltokkal, mellyel sok rászoruló emberen tudnak segíteni.

Fent: a segélyszervezet és CBA alkalmazottak egy csoportja

Ételosztás Pesterzsébeten

A Gondviselés Segélyszervezet február 15-én a pesterzsébeti Civil Házban ételosztási segélyakciót szervezett. Összesen 200 adag babgulyást osztottunk szét a helyszínen érkező, nélkülöző embereknek. A Magyar Nemzeti Bank éttermében készített finom ebéd árát segélyszervezetünk fizette, míg az ételosztáshoz szükséges műanyag edények költségét a Start Garancia Zrt. fedezte. A kerületi önkormányzat előzetesen tájékoztatta az általuk ismert rászorulókat az ételosztásról, akiknek étkezési jegyet is küldtek. Természetesen azok is kaptak meleg ételt, akik nem rendelkeztek jeggyel. Ebéd közben néhány segélyezett emberrel sikerült beszélgetni nehéz életrsoruk alakulásáról. Kiderült, hogy esetükben a szegénység leggyakrabban előforduló oka a munkanélküliség.

A Gondviselés Segélyszervezet részéről Abonyi György, dr. Bardócz Tódor András, Bánó Miklós, Léta Sándor, Zoltán Zoltána és alulírottak vettek részt a segélyakció előkészítésében és kivitelezésében. A segítőkész önkormányzat vezetőivel Bánó Miklós szervezte meg az együttműködést, aki egyben a helyhatóság Egészségügyi, Szociális és Ifjúsági Bizottságának elnöke. Az ételosztás helyszínét meglátogatta Pesterzsébet alpolgármester asszonya is, aki köszönetet mondott segélyszervezetünknek.

A pesterzsébeti önkormányzat honlapja is beszámolt az eseményről: http://pesterzsebet.hu/index.php?node=news_detailed&id=1301

Zoltán Csaba (a Gondviselés Segélyszervezet alelnöke)

Els éves teológus koromban olyan bakit követtem el, mely kortársaim (fájdalom: elmúltak) körében sokáig emlékezetes maradt, s gyakorta meg is cikiztek az alábbi történettel.

Mielőtt a bakimra térek, dr. Kiss Elek hajdani unitárius püspökkel kell kezdenem. Azon kevés kiváltságos személy vagyok, kit püspökének tekinthette volt papként a szolgálatában. Ez azért érdekes, mert régebb a püspököket életfogytig választották. Az emlegetett püspökök közül hármat valóban én is elkísértem amaz utolsó úton, s a harmincadik egyházfőt is, aki idejekorán hagyta el a földi pályát!

Kiss Elek püspök úr kemény ember volt! Alkatában és határozataiban is egyaránt. Öregkorában hogy merre vitték tanácsosai azt most nem taglalom.

Nagy lelke volt, és annyira szeretete az egyházát, hogy – bátran megreszkírozom – életét adta volna érte. Sötét ruhában járt, és nejével, Milike néivel, F tisztelend Asszonyával, amikor végimentek a Szamos-parton vagy a Sétatéren, akkor alig volt fején a kalap, mert lépésenként kellett emelgetnie. Mindenki tudta, hogy az unitárius püspök sétál, s t illik köszönteni.

Igaz, akkoriban még Kolozsvár egészen más volt. Élt a Hóstát, nem voltak tömbház-negyedek s egyetlen blokkot kezdtek akkor építeni a Malom-árok partján, a Széchenyi téren. Nem is sejtettük akkor azt,

hogy hová fejlődik a tömbház-világ, s hogy alakulnak ki a XX. század beton nyomor-tanyái, s azt sem érzékeltük, hogy hova jut a város arculata!

Kiss Elek püspök segítette a sok letartóztatott pap feleségét, gyermekeit és a teológusokat is nagyon kedvelte. Megkérdezett el menetelünk dolgairól, minden évben meghívott egy-egy vacsorára. A meglepés az volt, hogy a Milike néni F tisztelend Asszony finom húslevesét csuporban kaptuk, és tea-szer en ittuk meg. Ez teljesen szokatlan volt a székely rendtartás szerint.

Annyira szerette a szül földjét, hogy a szeme annak a kemény embernek mindig könnyekben úszott, mikor Nagymedesért kiejtette a száján.

Fiatal korában sportolt, birkózott, mely sportot székelyesen „küzdől désnek” nevezett. „Egyszer – mondta – egy kihívómat úgy földhöz vágtam, hogy kórházba került, s akkor elhatároztam, hogy abbahagyom a küzdől dést.” Volt egy szerkezete, mely az ember markát erősítette. Én a térdeim közt alig tudtam a rugós szerkezetet összeszorítani, míg a tenyerében simán kattogtatta azt.

Kipróbálta a vegetáriánus életvitelt is, melyben azonban időben kiszállt orvosi tanácsra. Azt hiszem, hogy jól tette.

Most jövök rá, hogy igen elkalandoztam az emlékezés mezején, de azt meg kell még jegyezzem, hogy

igen gyors beszéd volt, szinte hadart! Mire elkezdte a Miatyánkot már rögtön el is ért az ámenhez.

F papi státusza előtt Ószövetséget tanított s „hadarta” a paradicsomi történetet, nevezetesen a kizetést az Édenben. Az anekdota szerint kell hévvel idézte az Úristen szavát a bűnbeesés után: Ádám! Ádám! Hol vagy? Erre a padból Ádám Dénes, későbbi humorodkéményfalvi lelkész felpattant, és azt mondta: Itt vagyok f jegyző úr! Számár! – jött Kiss Elek válasza – Foglaljon helyet!

Amiért elszedtem emlékeimből a hajdani nagy püspököt, az azért történt, mert egy születésnapjára mentünk köszönteni. Én első éves voltam 1959-ben, egészen új a teológián. Nem is sejtettem, hogy a püspök név szerint tudja, hogy kik és mik vagyunk. Az első évről én kaptam megbízatást a F tisztelend köszöntésére. Ez abból állt, hogy a legfiatalabb kellett töltsen a fiúknak az italt, amivel megkínáltak. Bal kézzel fogtam meg az üveget s erre a püspök kétszer jó hangosan azt kérdezi tőlem: Maga balog, balog? Én nem – mondom. Én Farkas Dénes vagyok!

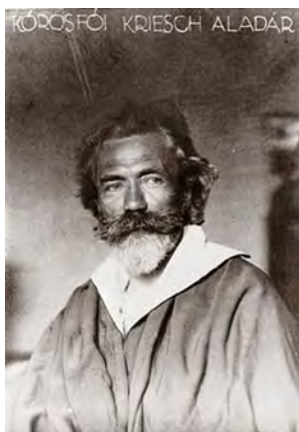
Akkora lett a kacagás, hogy ötven s valamennyi esztendő után is, ha Darkó Bélával találkozom Marosvásárhelyen, a balogságom esete kilocsog a régmúlt emlékek partjaira...

KIADÓK lakások 70-100 nm között, az V. ker. Nagy Ignác u. 2-4 sz. alatt. Érdeklődni lehet az egyházi központban!

← KIADÓ az Unitárius Egyház tulajdonában lévő, felújításra szoruló, 114 nm-es pincehelyiség a IX. ker. Lónyai utca 20. szám alatt. Mosdóval, konyhával, tárolóval. ↓

150 éve született Körösfő i Kriesch Aladár

A tordai országgyűlés című kép alkotója

Buda 1863. október 29. – Budapest, 1920. június 16.

Körösfő i-Kriesch Aladár magyar festő, szobrász, iparművész, a szecesszió kiváló képviselője. Művészeti tanulmányait a Mintarajziskolában Székely Bertalan és Lotz Károly vezetésével végezte, majd Münchenben és Olaszországban folytatta. 1895-ben Torda város megbízásából megfestette a Tordai Országgyűlés című képét, amelyre a Művészek díját kapta.*

1897-1902 között az országgház dekorációs munkálataiban működött közre. 1901-ben Nagy Sándorral együtt megalapította a gödöllői művésztelepet. Itt Ruskin és a preraffaeliták hatására a képzőművészet középkori festési technikáit próbálták feleleveníteni. Legnagyobb érdemük azonban a magyar szecesszió meghonosítása, a magyar kézműves- és népi hímzési motívumok tanulmányozása, melyek gyakran megihlették Körösfő i Kriesch Aladár színes és textil faliképei tervezésében. A színes faliképek kivitelezését felesége vállalta. 1913-tól az Iparművészeti Iskolában tanított. 1914-ben Céhbeliek néven művészcsoporthoz szervezett. Számos művész a Magyar Nemzeti Galéria.

Gödöllői utca viseli nevét, ahol emléktáblája is megtalálható, valamint a Városi Múzeum elöl látható mellszobra.

A 2013-as évet Körösfő i-Kriesch Aladár emlékének szentelik

Emléktúrák, tanulmányi kirándulások, művészettörténeti előadások és kiállítások teszik igazán változatosá a Körösfő i-Kriesch Aladár-emlékévét, amelyet a neves festő, szobrász és iparművész születésének 150. évfordulója alkalmából tartanak. Az emlékévi nyitó rendezvényére 2012. november 7-én 17.30 órakor került sor a Szent István Közgazdasági Szakközépiskolában (Budapest, Mester u. 56-58.) Az est előadója Kriesch György, a művész unokája volt. A záró rendezvényre 2013. november 16-

17-én kerül sor a Magyar Unitárius Egyházban az „Egészséget Szigete” című előadással és kiállítással.

E sorok írója a nyitórendezvénynek helyt adó iskola diákja volt. Bárczy István polgármester-ségének ideje alatt épült az iskola palota Hüttl Dezső tervei alapján. Nem véletlenül volt itt a nyitó rendezvény, hiszen az iskola fő lépcsőházát „A gabonát rakodó munkások” című freskója díszíti. Eredetileg a freskó egy Fehérvári úti iskola faliképeként készült, ám a művész egy marosvásárhelyi munkamegbízása miatt nem tudta elkészíteni. A terveket a polgármester Bárczy István félretette, hogy majd az elkészült Mester utcai kereskedelmi iskolában valósítsák meg. Körösfő i-Kriesch levelet írt a polgármesternek 1914-

ben, hogy, ha a városnak a nehéz gazdasági helyzetben van pénze, akkor erre a freskóra adja meg a végleges megbízást. A háború miatt csak 1917 tavaszára lett pénz a munka elkezdésére, s mivel a tervek már megvoltak, az év nyarán el is kezdhetette, és tanítványai segítségével másfél hónap alatt teljesítette is a megbízást. A hosszú évtizedek alatt a kép egyre rosszabb állapotba került. A restaurálást dr. Dénes Jenő festőművész végezte. 1974 decemberében készült el a felújított alkotás.

Összeállította: Postásné Balázs Ildikó

Forrás: Horváth Tamás: Mesteristák, Istvánosok című iskolatörténeti kutatása; valamint a vonatkozó nyomtatott és internetes lexikon-szócikkek

*A képről részletesebben érdeklőkhöz figyelmébe ajánljuk a következő linken megtekinthető rövid filmet:

<http://www.youtube.com/watch?v=Wa8vtzVWPtM>

